

[Formanden.]

„Mener ministeren ikke, at folketinget og offentligheden bør orienteres om indholdet af det nye amerikanske forslag om et fælles flådebygningsprogram, der indebærer en forøgelse af Danmarks militære udgifter ud over det allerede foreslåede?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid efter spørgetiden i morgen.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i toldloven.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 385, fremsættelsen i tidenden sp. 527).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 2, 3 og 4 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om tobaksafgifter.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 731, fremsættelsen i tidenden sp. 527).

Første behandling af forslag til lov om forlængelse af lov om valutaforhold m. v.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 737, fremsættelsen i tidenden sp. 537).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning vedrørende den af UNESCO den 22. november 1950 vedtagne konvention om indførsel af materialer til undervisningsmæssige, videnskabelige og kulturelle formål.

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 345, fremsættelsen i tidenden sp. 579).

Sagerne sættes til forhandling.

Lars P. Jensen: Den 14. og 15. juli i år fandt der en forhandling sted her i folketinget om markedsplanerne, en forhandling, der resulterede i vedtagelsen af følgende dagsordensforslag — jeg beder den højtærede formand om tilladelse til nu og lidt senere i min tale at bruge et par citater —:

„Idet folketinget tager udenrigsmini-

sterens redegørelse til efterretning og fremhæver Danmarks store interesse i et bredt europæisk økonomisk samarbejde, udtaler tinget sin tilslutning til, at regeringen fortsætter de indledende forhandlinger med sigte på Danmarks deltagelse i det ydre frihandelsområde.“

Det var en afgørende principiel beslutning, der ved denne lejlighed blev vedtaget med 86 stemmer mod 6 kommunistiske stemmer, medens 73 medlemmer tilhørende venstre — med undtagelse af det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen — og de konservative tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod. Beslutningen var afgørende for Danmarks videre forhandlingsposition omkring de europæiske markedsplaner.

Der havde været ført mange forhandlinger forud for denne beslutning både herhjemme og ude i Europas lande. Markedsplanerne er en naturlig udvikling, et led i en udviklingskæde, der går langt tilbage.

Efter krigens afslutning i Europa, hvor de enkelte lande økonomisk og materielt var udmarvede efter krigens ofre og tab, var det naturligt, at man i forbindelse med genopbygningen søgte frem til et tættere økonomisk samarbejde.

Marshallplanen, som blev fremsat af USA med dette formål for øje, medførte oprettelsen af OEEC, Den europæiske Samarbejdsorganisation, som fik til opgave at liberalisere den europæiske handel. Dette var i 1948. I 1949 oprettede man Europarådet, som skulle forsøge at skabe politisk enhed i Europa. I 1951 havde Bruxellespagten, som med militært formål var oprettet i 1948 mellem de samme seks lande, der i dag udgør de seks' fællesmarked, udviklet sig så vidt, at disse lande: Vesttyskland, Frankrig, Italien, Belgien, Holland og Luxembourg, kunne slutte traktat om kul- og stålfællesskabet, den såkaldte Montanunion. De samme lande mødtes i 1955 i Messina og traf her beslutningen om at arbejde henimod et fælles marked for alle de varer, som indgår i deres samhandel, og 2 år senere kunne de underskrive en traktat herom i Rom. Dermed var begyndelsen gjort til alle de forhandlinger, der har været ført om de seks' fællesmarked, et stort frihandelsområde og et nordisk fællesmarked, forhandlinger, i hvilke Danmark også har været inddraget.

[Lars P. Jensen.]

Jeg skal ikke ved denne lejlighed redogøre for indholdet af traktaten mellem de seks eller de problemer, en tilslutning hertil for Danmark havde rejst. De er drøftet; vi her i folketinget har taget vor stilling, og man kan vel godt sige, at det nu er historie. Heller ikke problemerne omkring det store frihandelsområde skal jeg komme nærmere ind på, også det er drøftet og kendt.

Socialdemokratiet havde helst set et stort frihandelsområde omfattende hele Vesteuropa, og at et nordisk fællesmarked var indgået heri som en helhed. Desværre lader dette ønskemål sig ikke umiddelbart realisere. Imidlertid synes de stedfindende forhandlinger om en europæisk frihandels-sammenslutning mellem syv lande i sig at indebære adskillige af de træk, som er knyttet til den løsning på markedsdrøftelserne, som vi for vort vedkommende havde foretrukket. Det skal således fremhæves, at forhandlingerne mellem de syv synes at have ført til sådanne resultater, at vejen holdes åben til det store frihandelsområde, ligesom de syv jo også omfatter Norge og Sverige.

Der er vel heller ingen grund til under denne debat at komme ind på forhandlingerne og problemerne omkring de nordiske planer. De nordiske planer om en toldunion er bortfaldet, efter at forhandlingerne om oprettelse af et lille frihandelsområde førte til et positivt resultat. Valget er for Danmarks vedkommende kommet til at stå mellem de seks' toldunion og det mindre frihandelsområde bestående af England, Sverige, Norge, Portugal, Schweiz og Østrig og med Danmark som den syvende deltager.

Opgivelsen af en nordisk toldunion i den nuværende situation betyder efter min opfattelse ikke, at det nordiske samarbejde som sådant opgives. Samarbejdsmulighederne i Norden er fortsat store; det gælder produktionssamarbejde, finansielt samarbejde, handelspolitisk samarbejde og samarbejde om uddannelse og forskning.

Efter at forhandlingerne om det store frihandelsområde, omfattende alle 17 OEEC-lande, var brudt sammen, blev der på dansk initiativ sat forhandlinger i gang med bl. a. Holland, Belgien og Luxembourg samt med Norge og Sverige. Samtidig med disse for-

handlinger begyndte strukturen til det lille frihandelsområde at blive formet. Det var først og fremmest fra engelsk og svensk side, at man fremførte den opfattelse, at der måtte være basis for et særligt samarbejde efter frihandelsmønstret, et samarbejde mellem de syv lande, jeg nys har nævnt, de lande, der kommer til at danne det lille frihandelsområde.

Vi mener som så ofte før sagt, at dette ikke er den ideale løsning. Vi havde hellere set et frihandelsområde bestående af alle OEEC-landene, hvori indgik en nordisk toldunion. Det kunne ikke lade sig gøre, og vi står nu — eller kommer til at stå — med to markedsdannelser: de seks og de syv, og dertil kommer, at vi stadig har samarbejdet i OEEC og de dertil knyttede organer.

Ingen kan i dag sige, hvorledes det vil udvikle sig fremover; om der vil kunne udvikle sig et samarbejde med det mål at nå til et større marked, hvor de to områder kan gå op i ét, kan ikke siges, men det er lykkeligt, at det lykkedes, delvis på dansk initiativ, at få målsætningen hos de syv ændret fra at være et modtræk imod de seks til at blive en indbydelse til nye forhandlinger om et stort frihandelsområde i Europa.

Danmarks eksport til de europæiske lande er nogenlunde ligeligt fordelt mellem de to lejre. Af Danmarks samlede eksport går 41 pct. til den gruppe lande, der bliver til de syv, og 32 pct. går til de seks; resten, omkring 27 pct., går til den øvrige verden. Af den samlede import kommer omkring 36 pct. fra de seks, og omkring 40 pct. fra de lande, der bliver de syv; resten, omkring 24 pct., fra den øvrige verden.

Betragter vi landbrugseksporten alene, ser vi, at 42 pct. går til de seks, medens omkring 46 pct. går til de syv, medens 12 pct. går til den øvrige verden. Af industrieksporten går omkring 25 pct. til de seks, omkring 37 pct. til de lande, der bliver de syv, medens 38 pct. går til den øvrige verden.

Det er velkendt, at en dansk tilslutning til en europæisk frihandelssammenslutning mellem de syv lande rejser en række problemer. Det gælder ikke blot det danske landbrug, men også dansk håndværk og dansk industri. Danmark får på den ene

[Lars P. Jensen.]

side fordelene af et større marked, men vil på den anden side komme ud for alvorlige tilpassningsvanskeligheder, der uden passende modforholdsregler meget vel vil kunne bringe produktion og beskæftigelse i fare.

For landbrugsvarernes vedkommende er det kendt, at der i forbindelse med forhandlingerne om dannelsen af de syv fra regeringens side er ført forhandlinger om disse landbrugsproblemer, for det første med England om de specielle problemer, vi havde dér; for det andet er der ført forhandlinger med Sverige, for det tredje med Vesttyskland, og den højtærede udenrigsminister nævnte forleden, at der også er ført forhandlinger med Schweiz om visse problemer. Resultatet af disse forhandlinger er kendt, og jeg skal ikke kommentere dem. Det er jo klart, at Danmark har særlige landbrugsinteresser at varetage; ca. halvdelen af vor eksport er fortsat landbrugsvarer, og det er spørgsmålet om landbrugsinteressernes varetagelse, der i forbindelse med samtlige markedsplaner har voldt de store vanskeligheder.

Men Danmark er ikke længere udelukkende et landbrugsland. Dansk industri og handel og håndværk kommer også ud for vanskeligheder. Skal beskæftigelsen holdes og dermed levedoden, må det efter min opfattelse ske ved en ekspansion i industrien. Lige siden begyndelsen af 1930'erne har Danmark brugt handelsrestriktioner som middel i handelspolitikken. Denne politik har samtidig haft betydning, delvis betydning, for udbygningen og udviklingen af den danske industri. I kraft af importrestriktionerne er der opstået en række industri-virksomheder, og eksisterende virksomheder har kunnet udvide således, at den danske industri i dag producerer ca. tre gange så meget, som den gjorde i årene umiddelbart før valutakontorets oprettelse. Landet er på mange områder blevet mere selvforsynende med industrivarer end tidligere, og en række brancher har navnlig i de senere år fået en stor eksport i gang, foruden at de i væsentligt omfang forsyner hjemmemarkedet.

Det er klart, at det relativt lille hjemmemarked med 4½ mill. indbyggere ikke giver alle brancher mulighed for at udnytte de

tekniske fremskridt, der er sket ikke mindst i efterkrigsårene. Nu står vi over for at skulle være medlem af et frihandelsområde, hvorved hjemmemarkedet udvides til et sted mellem 85 og 90 mill. indbyggere. Det vil i første række være en fordel for de virksomheder, der i forvejen er indstillet på eksport, virksomheder, som har forbindelser i udlandet, som har salgsapparatet i orden og har kunnet følge med i den tekniske udvikling. Men en stor del af industrien har hidtil så godt som udelukkende produceret for hjemmemarkedet og har gjort det i ly af de hidtil eksisterende importrestriktioner.

Spørgsmålet er derfor: hvordan vil denne del af den danske industri kunne klare sig i det fremtidige store marked? Lige så vel som den danske industri får adgang til de andre medlemslandes hjemmemarkeder, får disse landes industrier adgang til det danske hjemmemarked. Af beskæftigelsesmæssige, valutariske og samfundsmæssige grunde er det jo lige så vigtigt at producere varer for hjemmemarkedet som til eksport. Producenter vi ikke selv varerne, må vi importere dem og bruge fremmed valuta, og vore arbejdere må gå arbejdsløse. Det må være en opgave for folkettingen at tilrettelægge forholdene for erhvervslivet sådan, at overgangen til de helt nye erhvervspolitiske forhold, som bliver en følge af vor tilslutning til de syvs frihandelsområde, bliver så lempelig som muligt, og her spiller de to lovforslag, som vi nu har til behandling, finansministerens forslag om ændringer i toldloven og handelsministerens forslag indeholdende en udvidelse af frilisterne, en afgørende rolle.

Det er klart, at de to lovforslag må ses som en helhed. Hvordan de to love vil virke i deres helhed, er det vel derimod umuligt at sige. Hvordan vil prisniveauet udvikle sig, når importbegrænsningen ophæves, og når tolden sættes i stedet? Ingen kan vel sige noget om eller give noget tal for, hvor meget importreguleringen har fordyret varerne, men at den på mange felter har gjort det, er vel ubestridt. Det er jo ikke nogen ringe liberalisering, den højtærede handelsminister foreslår. Ministeren oplyser i sin fremsættelsestale, at OEEC-liberaliseringen vil stige fra 86 pct. til 96 pct., og understreger endvidere, hvor betydelig liberaliseringen bliver, ved at nævne, at den del af

[Lars P. Jensen.]

den danske industriproduktion, som liberaliseres, vil stige fra 36 pct. til 92 pct., således at kun 8 pct. af den egentlige industriproduktion fortsat vil være underkastet importrestriktioner.

Jeg skål ikke gøre mange bemærkninger om liberaliseringen og valutaloven. Disse spørgsmål vil for socialdemokratiets vedkommende blive omtalt af det ærede medlem hr. Chr. Christiansen, men jeg vil dog gøre et par betragtninger gældende.

For det første kan man rejse det spørgsmål — og må vel rejse det — om afviklingen af restriktionerne på nogle områder ikke er for hurtig. Den højtærede finansminister er jo selv inde på disse problemer i sin fremsættelsestale til toldlovsforslaget, idet han siger — jeg citerer —:

„Det er formentlig heller ikke for meget at sige, at der vist fra praktisk taget alle sider er enighed om, at en ændring af importforholdene, hvorved den særlige danske importregulering bliver afviklet, er meget ønskelig, og denne opfattelse synes også at være fremherskende inden for erhvervslivet.“

Og ministeren fortsætter:

„De modstridende synspunkter vedrører derfor formentlig mere spørgsmålet om, hvorledes omlægningen nærmere skal gennemføres, altså hvor hurtigt afviklingen af importreguleringen skal ske, og hvad ændringerne i toldtariffen skal gå ud på, end selve det principielt ønskelige i en sådan omlægning.“

Jeg er enig heri, og spørgsmålet må være: 1) hvor hurtigt skal afviklingen foregå? 2) hvilken told skal sættes i stedet for importreguleringen? Jeg vil i denne forbindelse også gerne gøre opmærksom på, at Arbejderbevægelsens Erhvervsråd i forhandlingerne omkring tilblivelsen af disse forslag har gjort gældende — jeg citerer —:

„at for den store gruppe af bundne varer bør man ikke afvikle restriktionerne over for de øvrige frihandelslande hurtigere, end forpligtelserne ifølge aftalen bestemmer.“

Det er som sagt Erhvervsrådets stilling til dette spørgsmål, og det er klart, at disse synspunkter må gå ind i udvalgets overvejelser og forhandlinger.

Toldlovsforslaget, som den højtærede

finansminister har fremsat, er meget vanskeligt at overse som helhed. Det står mig klart, at der har været mange og svære forhandlinger. Finansministeren nævner jo selv i sin fremsættelsestale de modstridende interesser, der har gjort sig gældende. Vi kender fra tidligere forhandlinger i toldlovsudvalget ikke alene en interessestrid mellem importør og producent; men i mangfoldige tilfælde oplever vi også, at industrien har forskellig opfattelse af og interesse inden for samme varegruppe. Når der så skal — og det mener jeg der skal — tages et rimeligt, ja, et stort hensyn til beskæftigelsen, kan det meget vel kollidere med visse forbrugerinteresser. Jeg kan ikke vurdere, om der er ramt rigtigt. Først når vi i udvalget får forelagt de forskellige ønsker og krav fra erhvervslivet og får forelagt finansministeriets argumenter for dets stillingtagen, kan vi gøre os et begreb om, hvorvidt der er ramt rigtigt eller ej.

Toldtariffen indeholder omkring 1 500 positioner. Deraf er 1 029 foreslået uændret, 296 positioner er foreslået forhøjet, og videre er 170 positioner foreslået nedsat. Det samlede toldprovenu er omtrent det samme. Det vil sige, at Danmark trods disse ændringer, disse omlægninger, stadig væk er et land med samlet lavt toldniveau, et lavtariffiland. Dertil kommer, at de nu foreslåede toldsatser jo næsten ingen virkning får over for de syv, men selvfølgelig senere over for de seks, da de nedsættes med 20 pct. den 1. juli 1960.

Man kan rejse det spørgsmål, og det ved jeg er gjort under forhandlingerne, om der ikke alene heri er en vis fare. Vil det ikke være sådan, at andre landes industrier vil kaste deres overskudsproduktion ud på de markeder, hvor det er lettest at komme ind? Og når vareområdet er liberaliseret, er det toldniveauets højde, der vil være afgørende for, hvilke lande de først og fremmest vil kaste sig over, og på de områder, hvor vi har en del lavere told end andre lande, vil det være vor industri, der vil blive udsat for denne hårde konkurrence.

Når et forslag som dette skal udarbejdes, er det klart, at der ud over de hensyn, jeg har nævnt til forskellige interessegrupper, er hensynet til vore internationale forpligtelser, hensynet til GATT.

Jeg er vidende om, at man inden for

[Lars P. Jensen.]

tekstilbranchen havde forventet visse ændringer af toldsatserne. Jeg vil gerne spørge den højtærede minister, når det ikke er sket, om det så er af hensyn til vore forpligtelser over for GATT. Eller er det ministerens opfattelse, at den ændring, vi sidst lavede for tekstilbranchen, er tilstrækkelig?

Jeg kunne også i denne forbindelse nævne andre varegrupper som f. eks. træfiberplader og traktorer. Det er måske muligt, at den højtærede udenrigsminister kan give os visse oplysninger i forbindelse hermed fra mødet, der afholdes i Tokio i øjeblikket.

Ved tilpasningen af vort toldniveau er vi enige i den hovedlinje at undgå told på sådanne råvarer og halvfabrikata, der ikke med fordel kan fremstilles her i landet.

Jeg vil gerne her stille et spørgsmål til den højtærede finansminister; det fremgår ikke af fremsættelsestalen, og vi kender ikke den endelige konvention fra Stockholm. Sidste vinter, da vi forhandlede om toldloven, bestræbte vi os for at få det tilrettelagt således, at der kunne eftergives betalt told for brugte materialer. Jeg vil gerne spørge den højtærede minister, om dette fortsat kan praktiseres, og kan det udvides til landene inden for de syv?

Der er i forbindelse med spørgsmålet om råvarer og halvfabrikata et problem, som jeg gerne vil rejse over for den højtærede finansminister. Når Danmark nu kommer ind i et større marked, må vi vel ønske og forudse, at der optages nye produktioner, eller at lande uden for området vil anlægge visse virksomheder her i landet. Spørgsmålet er da, om det ikke ville være rigtigt at have et system med hvilende toldsats eller suspenderende toldsats, som det også kaldes. Det vil sige et system med toldsats, der ikke træder i kraft, så længe der ikke findes nogen dansk produktion.

Fordelene ved et sådant system skulle være, at hvis der sker en udbygning af erhvervslivet inden for et bestemt område, fastsætter man i toldloven toldsats, men gør det samtidig klart, at disse sats først træder i kraft, når den hjemlige produktion er kommet i gang. Hermed undgår man unødvendige fordyrelser af importen på et tidspunkt, da der ikke er nogen hjemlig

produktion, og opmuntrer samtidig de pågældende erhvervsdrivende til at strengesig an for at løse opgaven. Altså en opfordring til dansk industri og en opfordring til udenlandsk investering.

Det er min opfattelse, efter en gennemgang af toldlovsforslaget, at der kun er sket begrænsede toldforhøjelser for varer, som foreløbig skal forblive på bunden liste. Når varerne skal forblive på bunden liste, er det vel ud fra den betragtning, at de tilhører særlig truede områder, hvorfor en ekstra beskyttelse er nødvendig i overgangsårene; men når overgangsårene er gået og varerne efterhånden er blevet liberaliseret, står disse varer tilbage med den relativt ringe toldbeskyttelse. Jeg er klar over, at det betyder ikke så forfærdelig meget over for de øvrige medlemslande, idet tolden også her skal aftrappes og helt forsvinde efter højst 10 års forløb, men over for andre lande har dette område en meget lavere told end tilsvarende varer inden for andre områder. Det er sikkert et forhold, vi må se nærmere på i udvalget.

Må jeg i denne forbindelse nævne nogle enkelte eksempler, som ikke dækker det hele, men dog viser meningen. Vedrørende kapitel 40 i toldtariffen, gummivaregruppen, vil jeg spørge: hvor længe vil varer fra denne gruppe, der er på bunden liste, blive her? Dækker den foreslåede told den dag; de liberaliseres? Det er sikkert et af de områder, på hvilket vi vil være udsat for stærk konkurrence fra store udenlandske koncerner.

Der er visse varer under kapitel 48, papirvaregruppen, hvor der for visse kategorier ingen ændring er foreslået i toldsatserne. Det gør heller ikke noget, så længe disse varer er på bunden liste; men hvor længe vil de blive på de bundne lister? Det samme gør sig gældende inden for kapitel 84, maskingruppen, og der kan vel også være andre steder; disse er kun nævnt som eksempler. Det er spørgsmål, vi meget gerne vil have drøftet nærmere i udvalget.

Derudover har vi hele den store gruppe af varer, som nu efter handelsministerens forslag skal liberaliseres, og hvor tolden bliver den eneste beskyttelse. Herom vil vi i udvalget sikkert få en række henvendelser. Det er ikke nemt — og det er vel heller ikke rigtigt her ved første behandling —

[Lars P. Jensen.]

på nuværende tidspunkt at pege på alle de problemer, der ligger her. Der kan sikkert siges noget om hvert eneste kapitel i forslaget. Derfor skal jeg afholde mig fra at gå i enkeltheder, men kun understrege, at vi i mit parti har forskellige ønsker og adskillige henvendelser, som vi ønsker belyst under udvalgsarbejdet. Men jeg vil også gerne understrege, at lige så vigtigt det er at få fastsat de rigtige toldsatser, lige så vigtigt er det af hensyn til vort omkostningsniveau, vort prisniveau, at få fjernet tolden dér, hvor det ingen skade gør, at den fjernes.

Må jeg gøre et par bemærkninger til forslaget om beskyttelse mod dumping-import. Flere fag, herunder først og fremmest tekstil- og beklædningsindustrien, lædervareindustrien, handskeindustrien, den keramiske industri og glasindustrien, har i de senere år adskillige gange været generet af import af varer til priser, der alene synes fastsat med henblik på at sikre sig markedsmæssige fordele her i landet. Denne import er hovedsagelig kommet fra østbloklændene, fra Japan og fra Hongkong. Mit parti hilser med tilfredshed dette forslag. Vi har adskillige gange rejst kravet om værn mod dumping, og der har også nogle gange i folketinget været fremsat forslag om et sådant værn. Der kan være enkeltheder at drøfte i forbindelse med ministerens forslag, men jeg er enig i princippet og er tilfreds med, at det er med i lovforslaget.

Industriens og håndværkets problemer er jo mere end told, liberalisering og bundne lister, altså de problemer, som berøres af de lovforslag, vi i dag behandler. Tolden falder jo væk inden for de syv senest i løbet af 10 år. Resten af importreguleringen for industrivarerne falder ligeledes og hurtigere væk inden for de syv, og ingen ved i dag, hvordan vort forhold over for de seks vil udvikle sig i de kommende år, men ét ved vi, og det er, at industri og håndværk, når vi går ind i et større marked, kommer ud for helt nye og store problemer, der vil kræve en ny indstilling til mange ting. Jeg tror også, at nogle af problemerne kan blive så store, at de ikke kan klares uden samfundets støtte.

Jeg har set, at enkelte industrier —

skotøjsindustrien, farve- og lakfabrikker — er gået sammen dels på dansk, dels på nordisk basis i et samarbejde. Jeg kan også nævne, at Nordisk Andelsforbund har etableret et samarbejde og ansat strukturaliseringsfolk med sigte på et større marked. Lad os kikke med flaget for den industri, der billedlig talt smøger ærmerne op. Men spørgsmålet er: kan alle industrier klare det? Jeg er ikke sikker på det, men det er nødvendigt, at det bliver gjort.

Jeg er overbevist om, at det bliver nødvendigt med en udbygning af de eksportfremmende foranstaltninger. I jo højere grad det lykkes at forøge Danmarks eksport både til lande, vi fremover i særlig grad kommer til at samarbejde med, og til andre lande, herunder lande uden for Europa, desto lettere vil det danske erhvervsliv kunne tilpasse sig den nye situation.

I nær tilknytning til en udbygning af eksportkreditordningen vil jeg gerne pege på værdien af de bredt virkende eksportfremmende foranstaltninger, herunder støtte til afholdelse af markedsundersøgelser, oprettelse af salgskontorer i udlandet og udsendelse af konsulenter. Jeg vil i denne forbindelse nævne nødvendigheden af at fortsætte og sikkert udbygge hele vort produktionsarbejde, som hidtil har hvilet på Marshallmidlerne.

Det er klart, at spørgsmålet om en særlig indsats for eksporten må stå i første række, men jeg vil også gerne fremhæve betydningen af, at der gøres noget for at imødegå særlige vanskeligheder i enkelte industrier eller inden for enkelte geografiske områder, som i industriel henseende står tilbage for det øvrige land. Jeg henviser her til de undtagelsesbestemmelser, der er indeholdt i rapporten fra forhandlingerne mellem de syv, og skal herudover henvise til de muligheder, der foreligger for yderligere at imødegå de nævnte vanskeligheder ved en produktionsfremmende politik, således som dette bl. a. kom til udtryk i den for et par år siden gennemførte lov om egnsudvikling.

Derudover skal også nævnes, hvor stor betydning uddannelsen vil få fremover, både den faglige og den tekniske. De problemer, vi nu stilles over for, bliver store, og vi må løse dem i fællesskab. Industri og

[Lars P. Jensen.]

håndværk får store problemer. Samfundet får store forpligtelser. Evner vi at klare det? Vil vi få gavn af det større fællesskab i Europa, der nu lægges op til?

Jeg kan på mit partis vegne love den højtærede finansminister ikke alene en velvillig behandling, men også en meget grundig behandling af lovforslagene i det kommende udvalg.

Chr. Christiansen: Jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger til lovforslag om forlængelse af loven om valutaforhold m. v. Det er en forlængelse af 1958-loven, således at den forbliver i kraft indtil udgangen af 1960. Lovforslaget er med sine 3 paragrafer let overskueligt, og der er ikke sket egentlige ændringer i de allerede gældende lovbestemmelser. Loven fremtræder stadig som en rammelov. Jeg skal ikke gentage de mere principielle bemærkninger, som mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Lars P. Jensen, under behandlingen af toldlovsforslaget har fremsat, men blot sige, at jeg er helt og fuldt enig med ham i hans synspunkter.

Det er min opfattelse, at hovedlinjen i det fremsatte lovforslag svarer til de forhold, som tidens vilkår byder, og jeg kan da også på mit partis vegne anbefale lovforslaget til velvillig behandling i det høje ting.

Når dette er sagt, kan der alligevel være grund til for mig yderligere at fremføre nogle bemærkninger ved behandlingen af dette års valutlov. Denne gang behandler vi lovforslaget samtidig med forslag til lov om ændringer i toldloven. De to lovforslag hænger naturligvis meget nøje sammen, og det havde måske alligevel været ganske praktisk, som det i foråret var foreslået, at et fællesudvalg havde set nærmere på både toldlov og valutlov, men dette vandt jo ikke nogen tilslutning.

Der er imidlertid nu indtrådt en ny handelspolitisk situation for Danmark, eller måske rettere sagt: der er i færd med at

indtræffe begivenheder, som stiller os helt anderledes end for blot et år siden. Jeg tænker her på Danmarks kommende tilslutning til de syv landes frihandelsområde. At dette må kræve visse omstillinger og tillige direkte ændringer i vore handelsforhold og i vort forhold til andre lande i Europa, er jo ganske klart. Alt dette vil komme til at berede os vanskeligheder. Det er måske en svag trøst for os, at adskillige andre lande vil komme til at mærke de samme uafvendelige ændringer i erhvervs- og handelspolitiske forhold. Det ville bare være ønskeligt, at de nye omstillinger og ændringer ikke alene kom til at dreje sig om erhvervspolitiske og økonomiske spørgsmål, men også kom til at brede sig til mere menneskelige områder med en stigende velstand som mål og bane vej for et fredeligt samarbejde landene imellem.

Uden overdrivelse kan det vel siges at være en god bid, der tages ved ændringerne i toldloven og ved de betydelige afviklinger af importrestriktionerne, som foreslås i valutalovforslaget. Efter de oplysninger, der findes i dette forslags bemærkninger, regner den højtærede handelsminister med, at hvis den foreslåede udvidelse af liberaliseringen gennemføres, så vil det betyde, at der kun vil være 8 pct. af den egentlige industriproduktion tilbage på den bundne liste. Endvidere vil vi i øvrigt nå op til de mere end 90 pct., som er kendt fra OEEC-beslutningen.

Den udvikling, der er foregået i handelspolitikken i det sidste halve år, kræver vigtige beslutninger af regering og folketing, og alle erhvervslivets parter vil få fuldt op at gøre i den nærmeste tid. Vi kan glæde os over, at vi i denne for vort land så afgørende situation har den bedste valutareserve, vi vel nogen sinde har haft; vi har den største beskæftigelse, vi har kendt i lange perioder, og vi har en produktion og en eksport af meget betydelig størrelse. Men trods alt dette må vi ikke glemme, at hvad der nu forestår, kan rumme en meget betydelig risiko for Danmarks

[Chr. Christiansen.]

erhvervsliv, specielt for dansk industri og dermed for vor produktion og vor beskæftigelse. Når vi i udvalget nærmere skal overveje omfanget af ophævelsen af de kvantitative restriktioner, må vi være helt klar over, at vore landbrugsvarer næppe kommer med i markedsplanerne i nævneværdig grad. Hertil kommer, at vore toldforhold — her tænker jeg også på de nu foreslåede ændringer — næppe vil være tilstrækkelige til at klare vejen for os og vort erhvervsliv.

Min sammenfatning af disse bemærkninger er, at de særlige konjunkturer, som Danmark befinder sig i for øjeblikket, og vor nær forestående tilslutning til de syv landes frihandelsområde meget vel kan opfordre os til at træde lidt varsomt og ikke handle overilet, når det gælder om forandringer, navnlig af industriens forhold. Sagt med andre ord: vi bør skabe en så lempelig afvikling af restriktionerne som muligt.

Den traktat, som kommer mellem de syv, vil vel også indeholde bestemmelser, som for vort vedkommende på det område, vi her drøfter, kan mane til en vis forsigtighed. Naturligvis skal vi være med i det nye, der sker på markedsområdet, og tilpasse os til den internationale erhvervsøkonomi. Men vi må dog i alle de dispositioner, som vi skal foretage, have for øje, at Danmarks håndværk og industri i disse år beskæftiger, taget over en bred front, en stadig stigende del af vor befolkning, og at der netop inden for denne erhvervsgrænse fortsat bemærkes nyt liv og nyt initiativ for at skabe øget beskæftigelse og eksport. Vi råder på dette erhvervsområde over gode kræfter til at kunne slå os igennem på de større markeder. Jeg har for min del tillid til, at dansk industri besidder evne og dygtighed til at kunne klare sig under de nye markedsformer, men vi bør give den rimelige overgangsforhold og gunstige arbejdsvilkår; det vil give os bonus senere hen.

Jeg har set, at man fra nogle sider har villet påstå, at der skulle være en klar modsætning mellem landbruget og handelen og industriens interesser. Det mener jeg ikke er rigtigt. Såvel landbrug som handel vil få betydelige opgaver til løse hjemme og ude, og alle deres kræfter må indstilles på, at Danmark kan klare sin

virksomhed i den skærpede konkurrence, vi vil komme ud for. Men det er klart, at arbejderbefolkningen ser med stor interesse på, hvordan beskæftigelsesforholdene måtte tegne sig, og det har derfor vakt glæde og tilfredshed, når de har set, hvordan industrien er blevet et landsomspændende problem. Det har givet dem håb om arbejdspladser, som skulle give dem mulighed for at blive opsuget, således at den meget store overskydende arbejdskraft, som blandt andet landbruget skubber fra sig, kunne komme ind i nyttig produktion og dermed også komme ind i menneskelig velstand.

Der har i de senere år fundet en vis lempelse sted af vor importregulering; både denne og den stedfundne simplificering og smidiggørelse af administrationen er vi tilfredse med, ligesom udvidelsen af dollarliberaliseringen har vor tilslutning. Derimod ønsker vi gerne at drøfte med den højtærede handelsminister, i hvilket omfang og tempo der i det kommende år skal foretages, som der står i lovforslagets bemærkninger, en væsentlig afvikling af de nugældende importrestriktioner.

Når man gennemgår oversigt 1, der er bilag til lovforslaget, over de varer, for hvilke importreguleringen agtes afskaffet umiddelbart, må det indrømmes, at der foretages en meget betydelig liberalisering af danske varer, som sikkert nok vækker overraskelse i adskillige erhvervsgræne, ja, måske endog bekymring. Der er vel også i oversigten forskellige grupper, om hvilke man må sige, at det på nærværende tidspunkt kan falde naturligt, at de bliver liberaliseret.

Uden at komme videre ind på enkeltheder må jeg dog henlede opmærksomheden på, at der kunne være rimelig grund til i det kommende udvalg at se lidt nærmere på visse af de varemre, der er foreslået liberaliseret, f. eks. visse varemre under kapitel 73 og kapitel 76 — det drejer sig især om husholdningsartikler — muligvis også visse varer under kapitlerne 84 og 85 — her drejer det sig om visse elektriske husholdningsmaskiner. Selv om jeg er klar over, at nogle af disse varegrupper har fået visse toldforhøjelser, må jeg mene, at disse grupper vil få svære vanskeligheder at kæmpe med fremover, som må give os anledning til overvejelse.

[Chr. Christiansen.]

Hvad angår kapitel 89, der drejer sig om skibe under 1 000 t, som nu er foreslået liberaliseret, vil jeg gerne her anføre, at en ikke ringe del, måske den væsentlige del, af disse skibe er skibe til det danske fiskeri, af træ og af stål, samt til småskibsfarten. Dette forslag giver mig alvorlig anledning til bekymring. Vi har her i landet en hel del mindre skibsværfter, værfter, som er udstyret med en højt kvalificeret arbejdskraft, og som har været i stand til at præstere et meget værdifuldt arbejde i de senere år. Samarbejdet mellem værfterne og fiskerne og skibstilsynet har været af afgørende betydning for fiskerflådens sikkerhed og meget høje standard. Jeg kan ikke se den dybere mening i at foretage en liberalisering på dette område. Såvel skibsbyggeriet som fiskeriet er inde i en rig udvikling; jeg synes, at man bør lade denne fortsætte, og jeg kan ikke se, hvad en nydannelse på dette område skulle gavne.

Det forekommer mig i øvrigt, at frilisterne er længere og mere vidtgående end strengt nødvendigt både for os selv og for vore handelspartnere.

Må jeg endvidere anføre, at vi jo tidligere, næsten ved hver forhandling om valuta-loven, har været inde på drøftelser af dumpingspørgsmålet. Jeg vil derfor takke den højtærede finansminister for de bestemmelser, der nu foreslås indsat i toldlovens § 3 angående en ordning med antidumping-told. Jeg tror, at store kredse i erhvervslivet er meget tilfredse med de bestemmelser, finansministeren her har udarbejdet.

Det er af stor betydning, at regeringen har benyttet den givne lejlighed til at forelægge for det høje ting den samlede reformlovgivning, som vi nu behandler. Det er et uhyre vanskeligt område, vi her beskæftiger os med, og det kan vel forventes, at der hverken opstår nogen skarp eller nogen større politisk strid om disse spørgsmål, men at der lægges an til en saglig drøftelse, hvis mål er en afgørelse, som bedst muligt tjener danske interesser taget i videste forstand, og som kan anspore erhvervslivet til at klare de ikke ubetydelige vanskeligheder i den overgangstid, vi står over for.

Jeg kan på den socialdemokratiske gruppes vegne anbefale lovforslaget til villig behandling.

K. B. Andersen: Det forslag til folketingsbeslutning vedrørende konventionen af 22. november 1950, som den højtærede undervisningsminister har forelagt tinget, bringer for en gangs skyld UNESCO på tingets dagsorden. Det store arbejde, der udføres af UNESCO for at fremme internationalt samarbejde på det undervisningsmæssige, det videnskabelige og andre kulturelle områder, er jo oftest af en karakter, der ikke kalder på lovgivningsmagtens medvirken. Men blandt UNESCOs opgaver er også at stille forslag om mellemfolkelige overenskomster til fremme af den fri udbredelse af „tanker ved anvendelsen af ord og billeder“, som det hedder i UNESCOs statutter.

For nogle år siden besluttedes det, at Danmark kunne tiltræde den såkaldte lille konvention, der bl. a. tog sigte på film, lydoptagelser o. lign. Den nu forelagte store konvention tager sigte på bl. a. bøger, kunstværker og videnskabelige instrumenter; den er som nævnt vedtaget i 1950 og trådte i kraft i 1952 efter at være ratificeret af 10 stater. Konventionen er nu som nævnt af den højtærede minister tiltrådt af 30 lande, hvoriblandt de andre nordiske lande, som vi i øvrigt i UNESCO-spørgsmål har et nært og godt samarbejde med. I praksis vil ratifikationen næppe få større virkninger, men det må virke unaturligt, at Danmark som eneste nordiske land ikke hidtil har tiltrådt disse bestemmelser til lettelse af international kultur- og meningsudveksling.

Jeg kan derfor på mit partis vegne udtrykke glæde over, at de i dag i øvrigt behandlede forslag fjerner de sidste hindringer for tiltrædelse af konventionen, og jeg kan på min gruppes vegne give tilsagn om villighed til at gå ind for ratifikationen.

Henry L. W. Jensen: Vi arbejder jo på treskift, og medens det ærede medlem hr. Anker Lau, der vil tage ordet efter mig, vil tale om valutалovsforslaget, vil jeg særlig koncentrere mig om toldlovsforslaget og lovforslaget om tobaksafgifterne.

Efter at den højtærede finansminister og handelsministeren har fremsat deres forslag om ændringer i toldloven med dertil hørende lister og om de liberaliseringer, det er tanken skal finde sted til afløsning af de hidtidige restriktioner, kunne det være

[Henry L. W. Jensen.]

naturligt at sige et og andet om den skæbnens tilskikkelse, at den omlægning, der nu sker, gør det muligt for den højtærede handelsminister at afvikle restriktionerne — det er jo det, der sker — at frigøre handelen og foretage en række i sig selv gode liberale handlinger — det må jo harmonere med det skær af liberalisme, som handelsministeren omgiver sig med — medens den højtærede finansminister, der ikke i samme grad har følt behov for at anlægge en liberal make-up, står som forslagsstiller til de toldforhøjelser, der skal ophæve virkningerne af handelsministerens liberalisme. Selv om denne omlægning formelt har to sider, og der er to forskellige forslag, vil de vanskeligt kunne drøftes uafhængigt af hinanden.

Det vil næppe komme overraskende, at mit parti er modstander af beskyttelsestold, idet den fordyrer varerne og drejer investeringerne og erhvervsudviklingen i en økonomisk retning. Men også vi må naturligvis erkende, at 27 års importregulering ikke er gået sporeløst hen over erhvervene og disses udvikling. På utallige områder har statens indgreb i importen — og dermed i den internationale arbejdsdelings udvikling — tvunget erhvervene ud i investeringer og arbejdskraften ud i beskæftigelse, som under friere forhold ikke er holdbare.

Den beskyttelse, som har ligget i importreguleringen, og som vel i hvert tilfælde i de senere år har været dens væsentligste indhold, kan ikke afvikles fra den ene dag til den anden, uden at det vil skabe meget store vanskeligheder for beskæftigelse og produktion — herom er der vist almindelig enighed — fordi det bl. a. har skabt et socialt problem. Vi kan måske så beklage, at den tilpasning, som nu presser på, og som har gjort disse lovforslag aktuelle, ikke tidligere er ført længere frem, inden endnu flere eksempler på fejlinvesteringer og fejlbeskæftigelse var blevet påtvunget erhvervene og havde forøget de omstillingsvanskeligheder, som vi i de kommende år skal igennem.

Jeg er enig med handelsministeren i, at det er vanskeligt at måle den beskyttelsesvirkning, som ligger i importreguleringen, og at disse vanskeligheder naturligvis skaber en vis usikkerhed om, hvilken toldsats der

for den enkelte vare nøjagtigt vil kunne opveje virkningen af, at importrestriktionerne falder bort. Men hvilke kriterier er lagt til grund for udformningen af den nye toldtarif? Jeg må forstå regeringen således, at den har tilstræbt ligevægt.

Hvorvidt dette er lykkedes, vil vi formentlig få lejlighed til i enkeltheder at se på i udvalget, så jeg skal tillade mig foreløbig her at gå ud fra, at det er tilfældet. Dog vil jeg lige nævne et par eksempler, hvor dette ikke kan være tilfældet, nemlig hvor lovforslaget indebærer forhøjelse af tolden for tidligere liberaliserede varer. Dette gælder således strømper, forskellige maskiner og maskindele, nogle håndredskaber og en række andre varer. Jeg går ud fra, at der i udvalget bliver lejlighed til at drøfte disse forhøjelser på tidligere liberaliserede varer, som teoretisk set ikke skulle have nogen forhøjelse efter lovforslaget.

For en række varer indeholder det foreliggende lovforslag toldnedsættelser. Det drejer sig stort set om råvarer og i nogle tilfælde om halvfabrikata og varer, som ikke fremstilles her i landet, og for hvilke beskyttelsessynspunktet derfor ikke har gjort sig gældende. Vi må naturligvis hilse disse toldnedsættelser med glæde, fordi de kan bidrage til at mindske omkostningsniveauet for erhvervene. I hvilket omfang disse formindskede omkostninger vil slå igennem og komme forbrugeren til gode, vil imidlertid også afhænge af toldsatserne for de tilsvarende færdigvarer.

Kriteriet for, hvilke varer der er råvarer, er imidlertid meget udflydende. Det, der er færdigvarer for én virksomhed, er jo ofte råvarer for en anden, som skal arbejde videre med varen, inden den får sin endelige form. Udvalget vil derfor utvivlsomt blive stillet over for tilfælde, hvor toldlettelserne for råvarer ikke har været vidtgående nok til at hindre, at nogle af vore eksporterhverv fremover vil blive stillet vanskeligt, fordi de må betale told af råvarer, som indgår i deres eksportproduktion. Jeg har indtryk af, at dette f. eks. vil gælde vor medicinalindustri, som igennem de meget høje toldsatser, der er foreslået for forskellige emballageglas, er med til at betale for beskyttelsen af glasindustrien.

Der kunne nævnes mange andre eksemp-

[Henry L. W. Jensen.]

ler på, at vore eksporterhverv direkte eller indirekte betaler for den toldbeskyttelse, som efter lovforslaget skal ydes hjemmemarkedserhvervene — ja, taget under ét må vi jo erkende at toldbeskyttelse ikke er noget, vi får gratis, men noget, vi skal betale for. Toldbeskyttelsen betyder blot dette, at indkomst flyttes fra ét erhverv til et andet, medens den samlede produktion og den samlede beskæftigelse på længere sigt bliver mindre og dyrere, end den uden told ville have været.

Vi må imidlertid heller ikke se bort fra, at en nedsættelse af tolden på råvarer — hvor ønskelig den end i sig selv må være af hensyn til vore eksporterhverv — for hjemmemarkedserhvervene kan betyde en øget nettobeskyttelse, hvis den ikke modsvares af toldnedsættelser for disse erhvervs færdigvarer, og dette kan give sig udslag i en uheldig erhvervsudvikling, som på længere sigt ikke vil mindske, men tværtimod vil øge disse erhvervs vanskeligheder, når de senere tvinges til at tilpasse sig forholdene i de større markeder, som nu kommer.

Jeg har tilladt mig at nævne disse forhold, fordi det for mit parti spiller en væsentlig rolle, at vi ikke igennem den omlægning, som nu skal finde sted, på længere sigt skaber flere vanskeligheder for vore erhvervs tilpasning, end det allerede igennem importreguleringen er sket. Vi må fastholde, at denne omlægning er og skal være et led i en afvikling, og dette forhold er det mit håb at udvalget vil have for øje ved drøftelsen af de enkelte positioner. Dette understreges jo også af, at de toldsatser, som nu måtte blive gennemført, kun skal have almindelig gyldighed i 4 måneder, nemlig fra 1. marts til 1. juli 1960, hvor afviklingen i henhold til udkastet til aftalen om de ydre syv skal begynde.

De foreslåede toldforhøjelser er efter regeringens udsagn udtryk for en ombytning af én restriktionsform med en anden og tilmed på en måde, så virkningerne på ombytningstidspunktet skulle gå lige op.

Det er derfor ganske naturligt, om man stiller sig det spørgsmål: hvilket formål skal da en sådan ombytning netop nu tjene?

Begge restriktionsformer skulle jo under de foreliggende omstændigheder afvikles

inden for overgangsperioden til de forskellige markedsdannelser, men det er blevet anført, at en toldsats er lettere at aftrappe jævnt, og dens aftrapning er især nemmere at måle og kontrollere. Dette synspunkt er vel til en vis grad rigtigt. Der kunne også nævnes andre tilsvarende fortrin ved told fremfor importrestriktioner, og jeg skal naturligvis ikke afvise, at disse mere bogholderimæssige forhold kan have været bestemmende for regeringens forslag.

Imidlertid får denne ombytning netop nu en mere vidtgående betydning, som det ikke vil være forsvarligt at se bort fra. Gentagne gange er det fra den danske regering og fra andre af de ydre syv regeringer blevet fremholdt, at man ikke ved afviklingen af de kvantitative restriktioner ønskede at etablere et præferenciområde. Dette standpunkt er da også i overensstemmelse med vore internationale forpligtelser og med vor interesse i, at de enkelte lande lever op til de pligter, de inden for forskellige internationale organisationer har påtaget sig. Imidlertid er der jo ikke tale om, at vore toldsatser som led i dannelsen af det lille frihandelsområde på tilsvarende vis skal afvikles på ikke-diskriminatorisk måde.

Det forekommer os ikke ganske klart, om regeringen ved denne omlægning netop nu tilsigter at omgå disse internationale forpligtelser, og jeg ville sætte stor pris på en klar udtalelse herom.

Jeg må bedømme dette spørgsmål med megen alvor af flere grunde: dels Danmarks interesse i, at respekten for de internationale organisationer opretholdes og øges. Dels vor interesse i at bidrage mindst muligt til diskriminationen, forskelsbehandlingen og spændingen i Europa, og vort ganske kontante bidrag til diskriminationen bliver jo den told, som skal betales f. eks. for tyske varer, men ikke for engelske. Endvidere må vi ikke se bort fra, at de toldsatser, som vi nu fastsætter, såfremt de alene skal afvikles over for de ydre syvs lande, ret hurtigt i det væsentlige vil miste deres karakter af beskyttelse for danske erhverv og i stigende grad blive udtryk for, hvad andre landes erhverv, f. eks. engelsk, vil kunne kræve mere for deres varer til danske forbrugere og virksomheder, end de ville kunne, såfremt de på lige fod skulle kon-

[Henry L. W. Jensen.]

kurrere f. eks. med tyske leverandører. Der bliver altså en forskelsbehandling i forholdet de syv over for den øvrige verden. Endelig, og det er måske ikke den mindst alvorlige side af en sådan eventuel diskrimination, må vi i en sådan situation forudse, at Danmarks erhvervsudvikling i særlig grad vil blive præget af de specielle forhold og den særlige ramme, som vil blive herskende i det lille frihandelsområde, altså de syv.

Disse forhold bliver ikke nødvendigvis de samme som dem, der til sin tid måtte blive gældende under en stor europæisk markedsdannelse, som jeg forstår også er regeringspartierne endelige mål. Forholdene dér vil snarere blive præget af erhvervsforholdene inden for de seks, allerede fordi deres fællesmarked er større og økonomisk så langt det stærkeste. Det er vel nærliggende at antage, at risikoen for, at vor erhvervsudvikling vil slå ind på veje, som ikke viser sig farbare under en senere, større europæisk løsning, bliver så meget større, jo stærkere vor diskrimination over for det europæiske fællesmarked bliver. Jo højere vi sætter tallene, bindingerne for de syv over for de seks, desto sværere bliver det at tilpasse erhvervsforholdene.

En sådan diskrimination kan med andre ord betyde, at erhvervene efter først at have tilpasset sig det lille frihandelsområdes vilkår på ny skal kastes ud i endnu en omstillings- og tilpasningsproces med et helt andet sigte end det første.

Disse forskellige hensyn understreger nødvendigheden af, at de foreliggende forslag om toldforhøjelser til afløsning af importrestriktionerne behandles med megen betænksomhed og omhu, og at opmærksomheden især rettes mod de diskriminatoriske virkninger, som de måtte afstedkomme.

En anden side af omlægningen fortjener også at nævnes: vi måtte uden tvivl forudse, at vore kvantitative importrestriktioner ud fra vore internationale forpligtelser inden for meget få år måtte være afviklet; det vil altså sige, at vi måtte forudse, at paragrafferne om restriktioner i valutalovent i løbet af få år måtte afvikles. Det forekommer derfor besynderligt, at netop ordet frihandelsområde skal tjene som dække for, at man på ubestemt tid fast-

låser det gældende beskyttelsesniveau over for det store flertal af vore handelspartnere, som ikke er tilsluttet de ydre syv, og dermed afskærer os fra del i de fremskridt i arbejdsdeling i forhold til disse lande, som den tekniske udvikling ellers kunne åbne muligheder for til gavn for vor produktion og levestandard fremover. Et er at sige, at toldens virkninger på ombytningstidspunktet ikke går videre end restriktionerne, et andet og lige så naturligt krav at stille til de toldforhøjelser, som skal afløse restriktionerne, er, at de heller ikke på længere sigt kan, om jeg så må sige, arve rettigheder ud over dem, som til enhver tid ville være blevet restriktionerne til del. Dermed mener jeg, at man selvfølgelig ikke kan gøre tolden stærkere end restriktionerne, derved skridter man ud over det naturlige ved omlægningen af toldloven.

Jeg finder, at vi i udvalget også må undersøge dette spørgsmål. Jeg har forstået, at udkastet til traktat om de ydre syv ikke vil stille sig i vejen for, at vi nu fastlægger en toldlov, der respekterer disse synspunkter.

I forbindelse med ombytningen af restriktioner og told har regeringen fremsat forslag om en antidumpingbestemmelse. Den økonomiske udvikling i de senere år har gjort dumpingproblemerne stadig mere påtrængende i international handel, ligesom landenes anvendelse af tilskud og subsidier har skærpet behovet for udligningstold i visse tilfælde.

Jeg tror ikke, der kan være nogen uenighed om, at dumping og subsidieret eksport, d. v. s. eksport, der får tilskud, kan forvolde væsentlig og stor skade for sunde produktions- og handelsforhold. Det skal naturligvis heller ikke bestrides, at en ombytning fra restriktioner til told kan øge behovet for en sådan lovgivning. En dumpinglov rejser dog herudover en række spørgsmål. En væsentlig del heraf synes jeg er, at definitionerne ikke er fuldkomne; men jeg vil gå ud fra, at man i det forslag, der nu foreligger, har anvendt GATT's definition af, hvad man overhovedet forstår ved dumping. Og så er der kun tilbage spørgsmålet om denne paragrafs udformning; den er jo meget uklar. Med den uklarhed, der således ligger i selve lovens grundlag, følger, at så meget større vægt

[Henry L. W. Jensen.]

må lægges på spørgsmålet om, hvem der skal afgøre, og hvordan det i det konkrete tilfælde skal afgøres, om der foreligger dumping eller subsidiering, som nødvendiggør denne særbehandling efter loven.

En vis begrænsning af faren for misbrug vil naturligvis ligge i, at andre medlemslande inden for GATT efter denne aftale kan indklage os for deres organer, hvis vi ikke overholder subsidieregler. Men også af hensyn til vore egne erhvervs interesser er det nødvendigt, at disse bestemmelser udarbejdes med megen omhu, så der ikke derigennem skabes risiko for vilkårlighed eller unødigt og generende indblanding i erhvervsvirksomhedernes forhold.

Jeg finder derfor, at bestemmelserne om administrationen af antidumpingparagrafferne, om adgangen til at pålægge sådan særtold og om toldvæsenets adgang til virksomhedernes forretningsbøger og regnskabsmateriale og korrespondance må væsentlig klargøres og præciseres, før disse hensyn kan anses for rimeligt tilgodeset. Importøren kan ikke bevise prisernes berettigelse uden hjælp fra eksportlandet.

Som det vil fremgå af mine bemærkninger, ønsker vi på en række punkter gennemført ændringer i det foreliggende toldlovsforslag, og en stillingtagen til forslaget som helhed må derfor afvente, hvilke muligheder udvalgsarbejdet vil give for gennemførelse af disse ændringer. I det omfang de nye toldlove er medvirkende til lettelse af erhvervs livet, er vi villige til at medvirke. Vor linje ved behandlingen af toldloven sidste år, var en linje, der giver erhvervene en lettelse og giver erhvervene en mulighed for at tilpasse sig. Denne linje tilsiger vi altså at arbejde på i det udvalg, som bliver nedsat.

Anker Lau: Baggrunden for de lovforslag, vi her behandler, er jo, som det også er sagt af foregående talere, de markedsplaner, som for tiden er så aktuelle. Jeg går ud fra, at vi i en nær fremtid vil få en særlig debat herom, og jeg skal derfor ikke komme ind på disse specielle problemer i højere grad, end deres direkte forbindelse med de foreliggende lovforslag nødvendiggør.

Tvunget af omstændigheder som markedsplanerne står vi endelig i en situation,

hvor et helt erhvervspolitisk system synes at stå for fald, et system, som vi har levet under og måttet indrette os efter i 27 år under skiftende regeringer, under kriser, under krig og under genopbygning. En midlertidig lov, som oprindeligt løb i 2 måneder, har nu løbet i 27 år, og helt forsvinder den altså heller ikke denne gang. Næppe nogen lov har i vor tid givet anledning til så megen kritik og til så mange diskussioner som denne, og næppe nogen lov har vel heller i vor tid givet anledning til så skærpede interesse modsætninger og til erhvervsmæssige strukturændringer som denne lov. Ingen vil dog bestride, at den i perioder har løst visse opgaver, men heller ingen vil vel for alvor bestride, at en hel del af disse problemer dels har været af midlertidig karakter, dels har kunnet løses på anden måde, således at loven for længst kunne have været afviklet, hvis ikke stærke erhvervsmæssige og politiske interesser fra begyndelsen var blevet knyttet dertil.

Nu er det ikke min hensigt at ville fremkalde en diskussion om fortiden, som i hvert fald for ungdommen i dag må stå som historie, men jeg må dog nævne, at en af lovens virkninger indtil denne dag har været, at den har været med til at fremkalde og bære den inflation, som også synes at have været en del af socialdemokratiets politik i alle disse år. Ved at holde enhver konkurrence uden for landets grænser fremkaldte man det interessefællesskab mellem erhvervsvirksomheder og organisationer, som igen blev begrundelsen for priskontrol og andre lignende ting. Man fremkaldte vanskeligheder for eksport erhvervene, som begrundede de tosidede handelsaftaler med udlandet, og gjorde en række af de dengang og senere stærkt diskuterede hjemmemarkedsordninger særlig aktuelle. Endelig hjalp omkostningskontoen og priserne hinanden op ad trapperne til varedirektorat og priskontrol for stadig at få løn og priser forhøjet, til glæde for ingen, men til fremme af den almindelige inflation.

Denne inflation går jo stadig over landet, hvad man må beklage, og ikke mindst i denne tid synes man at være inde i en ny omdrejning af den onde cirkel, men det forekommer mig, at efter den udvikling, vi her har været inde i, må man kunne fastslå, at Danmark ikke i dag på alle om-

[Anker Lau.]

råder er det billige og konkurrencedygtige land, vi gerne ville have det skulle være. Så vidt jeg kan se, er omkostningerne her i landet i overkanten og vor tekniske udvikling i underkanten af, hvad der er tilfældet hos de konkurrenter, vi nu skal til at samarbejde med, og det er vel årsagen til mange af de advarende pegefingre, som man fra visse sider rejser i anledning af den foreslåede liberalisering; men det har også været årsagen til, at mit parti gang på gang i de senere år, for øvrigt i mange år, har anset det for rigtigt at få begyndt på at få indført den konkurrence, der kan bremse inflationen, standse stigningerne i omkostningerne og priserne og fremkalde den tekniske udvikling og investering, som er nødvendig, for at vi kan klare os i fremtidens Europa. Jeg kan blot nævne de tanker, som vi for nogle år siden fremførte om at forfølge tekstildeponeringsordningens succes på en række andre områder, samt vort forslag sidste år om som et minimum at tillade en import på mindst 10 pct. af forbruget af alle forskellige varer. Dette ville have givet de truede industrier en opfordring til rationalisering og til forsigtighed med omkostningerne, og det ville have givet dem tid til at indstille sig på det nye. Men disse tanker blev forkastet også med retsforbundets og de radikales stemmer.

I dag stilles vi så over for en om ikke tilbunds gående, så dog dybtgående importfrigørelse, som vi hilser med glæde, men som visse industrier trods toldforhøjelser måske dog kunne have ønsket i højere grad at have forberedt sig på. Jeg tvivler imidlertid ikke på, at den dygtige danske industri, med dens dygtige arbejdere, netop vil formå at benytte sig af det, der nu sker, som en løftestang til den konkurrencedygtighed, alle erkender er nødvendig.

Hvad enten man mener, at de seks eller de syv er det rigtige for Danmark, tvinger det større markedssamarbejde os nu til at prøve på at indrette os nogenlunde på linje med vore partnere, og det er alene dette, der er grunden til, at vi har disse lovforslag på bordet i dag.

Der er vel ingen, der for alvor tænker sig muligheden af, at den nuværende regering trods vor udmærkede valutastilling ville have foretaget så stort et skridt i

retning af liberalisering uden denne foranledning. Særlig bittert må jeg synes at toldlovforslaget må forekomme de to små regeringspartier. Vi mindes alle meget stærke udtalelser om tolden. Jeg tror, de nåede en vis kulmination under finanslovdebatten 1952-53, hvor det daværende ærede medlem hr. Viggo Starcke udtalte de meget stærke ord (folketingets forhandlinger 1952-53 sp. 124): „Told har fanden skabt — med den højtærede formands tilladelse“. Det er dog alligevel udtryk for den vurdering, som man dengang i et af regeringspartierne lagde til grund for selve problemet.

I anledning af den højtærede handelsministers fremsættelse skal jeg gøre nogle enkelte bemærkninger om visse enkeltheder inden for valutaloven. Jeg skal ikke kommentere oplysningerne om de såkaldte liberaliseringer, som har fundet sted uden egentlig forhøjelse af procenten; jeg tror ikke, de har betydet alverden, men jeg har ikke noget imod at erkende, at noget smidigere synes det hele at have virket. Derimod er der nok indført visse praktiske ting, hvis nytte begynder at vise sig også for arbejdet i dette høje ting. Det gælder bl. a. den overensstemmelse, der er tilvejebragt mellem Bruxellesnomenklaturen og varedirektoratets fortegnelse, men jeg må rigtignok advare mod at tro, at disse praktiske ting og deres betydning er slået igennem overalt.

En kollega har henvendt sig til mig med et eksempel, som han hævder ingenlunde er enestående. Det drejer sig om en lille fiks gavepakning med 3 små lommeterklæder anbragt på et lille Disneydyr. Spørgsmålet var nu, om denne lille ting skulle indklarerer som lommeterklæder eller legetøj. Toldvæsenet fastslog skriftligt, at det var lommeterklæder, hvoraf der skulle betales 12½ pct. i told og afgifter efter loven, altså på friliste. Så var der en tolder i Jylland, der ikke var enig i dette. Han spurgte varedirektoratet. Her ville man lige så bestemt fastslå, at selv om nomenklaturen og varelisten skulle dække hinanden, var det lille dyr legetøj, og der skulle kun betales 10 pct. i told af det, men til gengæld kunne det kun komme ind i landet mod dollarpræmiering. Jeg er ikke i tvivl om, at handelsministeren vil erkende, at et arbejde i erhvervslivet under sådanne vilkår er

[Anker Lau.]

uheldigt, og jeg vil henstille til den højtærede minister at søge dette ændret. Som eksempel på, at der stadig er meget at rette og vil blive ved at være noget at rette, indanker jeg denne lille sag for handelsministeren.

Om lovens § 7 vedrørende rationeringer og fordelingsordninger skal jeg som tidligere sige, at jeg nu anser disse ting for at være temmelig verdensfjerne i vore dage, men under indtryk af, hvad også den højtærede minister har nævnt om en beredskabslovgivning, vil jeg mene, at det er noget, vi kan drøfte i udvalget. Her vil det formentlig også være rigtigt, at vi drøfter hele dollarpræmieringsordningens nuværende status. Eksportsiden har i hvert fald været under afvikling i nogle år eller et stykke tid, men det står ikke mig helt klart, hvorledes den vil komme til at stille sig under de kommende markedsplaner.

Jeg vil i øvrigt stadig mene, som jeg vist også gjorde gældende sidste år, at selve lovteksten ikke er så afgørende, det er hele administrationen her, der er bestemmende for, hvad loven skal bruges til, men efterhånden som udviklingen inden for markedsområderne fæstner sig, må det vel være muligt i højere grad at begrænse lovens område og fastslå, hvad den skal bruges til og hvad ikke.

Den højtærede minister har sikkert ret i, at de forudgående forhandlinger med erhvervene på en række områder har været til nytte både for regeringen og erhvervene. De forskellige erhvervsgrupper kan naturligvis ifølge sagens natur ikke være enige; der vil altid være interesse modsætninger på disse områder. Jeg tror alligevel, at det har været gavnligt, at man gensidigt har kunne give hinanden en række praktiske vink. Det vil måske lette udvalgsarbejdet noget, selv om jeg ikke tror, den højtærede minister skal regne med derigennem at kunne fjerne uoverensstemmelser af nogen særlig betydning.

I den højtærede ministers fremsættelses-

tale er der imidlertid én ting, som undrer mig. Jeg kan ikke forstå, at den højtærede handelsminister stadig prøver på at bevare illusionen om, at det er en valutalov. Efter den såkaldte chokrapport og alle de forhandlinger og med den valutareserve, vi har i dag, markedsplanerne og alt, hvad dertil hører, står det klart for os alle, at dette i mange år har været en ren beskyttelseslov, ja, måske i hele dens løbetid, måske lige med undtagelse af starten og tiden lige under og efter krigen. Så er den højtærede finansminister meget mere modig. Han taler ganske åbent, naturligvis, om, at told og restriktioner er to forskellige former for beskyttelsespolitik. Det synes jeg vi skal holde os til, det er det reelle i sagen. Jeg ved ikke, om det er en belastet samvittighed, der forhindrer den højtærede handelsminister i åbent at erkende dette; men fra tidligere diskussioner ved vi, hvilken kærlighed den højtærede minister har til afvikling. Hvorom alting er, får vi nu en betydeligere liberalisering, end vi hidtil har kendt, men der er dog stadig grund til at understrege, at der fremdeles forbliver væsentlige varegrupper på bunden liste, og dette må vi — ligesom det omvendte, der har været nævnt i dag af tidligere talere — finde en begrundelse for i udvalget.

Alt dette betyder naturligvis, at varedirektoratet indskrænkes betydeligt, måske får et nyt navn og en ny adresse, og det er der kun grund til at glæde sig over. Men jeg er enig med den højtærede minister i, at de menneskelige problemer, som må opstå for dem, der hidtil gennem mange år har udført det arbejde, der er pålagt varedirektoratet, må finde en rimelig løsning.

Overvejelserne må så videre gå ud på, om disse love, toldloven og valutaloven, i den form, de nu foreslås, er egnede til at bringe Danmark ind i det større område i konkurrencedygtig stand, altså med et omkostningsniveau og en teknisk udvikling, som er på højde med konkurrenternes.

Et spørgsmål er det vel stadig væk, hvorvidt toldforhøjelserne og restriktions-

[Anker Lau.]

afviklingerne vil dække hinanden, og hvorledes dette vil give sig udslag i priserne og i produktionsomkostningerne; det er det store spørgsmålstegn for os allesammen. Om vi kan blive klogere i udvalget, ved jeg ikke, men jeg håber meget, at vi kan få et lille indtryk af det sandsynlige.

Ved valutalovsforslagets første behandling sidste år sagde jeg — for at vende tilbage til det mere principielle — at der var én ting, man meget vel kunne diskutere, og en anden ting, man ikke kunne diskutere. Man kan diskutere det formålstjenlige i at erstatte importrestriktioner med told, men man kan ikke diskutere den mulighed at have begge dele og så måske oven i købet få en dumpinglov som det tredje lag smør på brødet. Slet så galt som den sidst nævnte mulighed er det heldigvis ikke gået, men der er en række skønhedspletter — som det også er nævnt af det ærede medlem hr. Henry L. W. Jensen — der bør fjernes. Der er toldsatser, der ikke er moderate; der er eksempler på, at tolden forhøjes, skønt varen for længst er på friliste; der er tilfælde, hvor varen forbliver på bunden liste og dog får betydelig toldforhøjelse, og endelig er der forskellige kombinationer af vægttold og værditold, som synes mig noget uheldige. Men jeg håber, at vi i det kommende udvalg kan finde fornuftige løsninger ud fra det indtryk, mange af os har, at dele af vor industri overvurderer faren for deres nuværende hjemmemarked og undervurderer de chancer, de får på det større marked, vi kommer ind i.

Da dumpingparagraffen også kan få en vis betydning for en yderligere importfrigørelse af visse varer, vil jeg gerne give udtryk for nogen betænkelighed i hvert fald ved den formulering, den har fået. Det var vel rimeligt, at man prøvede på at finde ud af, hvad dumping er. Vi har diskuteret det før og er ganske klar over, hvor vanskeligt det i virkeligheden er at finde ud af, men visse former for dumping kan man vel hurtigt enes om: statsstøtte til eksporten, politiske priser uden forbindelse med produktionsomkostningerne o. s. v.; det er ting, vi kender i vore dage, og det synes jeg man må kunne enes om. Sværere bliver det, hvor det drejer sig om realisationssalg, kapacitetsudnyttelse og sådanne ting. Jeg

forstår, at man i andre lande har gjort visse erfaringer på disse områder, og jeg henstiller, at vi får disse erfaringer klarlagt i udvalget, inden vi tager endelig stilling til spørgsmålet. I almindelighed synes jeg det må være betænkeligt at lægge så vidtgående bemyndigelser, som her er tale om, i den højtærede finansministers hånd, men kan man finde en rimelig og betryggende form for dumpingværn, hvor der virkelig er tale om dumping, kan dette måske, som jeg nævnte før, betyde, at der åbner sig visse muligheder for yderligere importfrigørelse for f. eks. landbrugsvarer. Jeg erkender naturligvis, at landbrugsvarerne på bunden liste kan have en vis forhandlingspolitisk betydning nu, da alle lande nægter at føre landbrugsvarer over i deres liberalisering, men ingen tror dog vel for alvor på, at der kan sælges udenlandske landbrugsvarer i Danmark på normal måde undtagen som en kuriositet. Med hensyn til landbrugsvarerne gælder netop, at de produceres billigt, og det er derfor, de andre ikke vil have dem ind i landet; derfor kunne man vanskeligt tænke sig, at de ville have lyst til at importere til os.

Jeg vil lige til slut trække et par linjer op. Vi må nu anse det for overvejende sandsynligt, at Danmark bliver tilknyttet de ydre syv. Til dette formål foretages der altså nu en liberalisering af importen med samtidige toldforhøjelser for at bringe vort erhvervsliv nogenlunde på linje med de andre seks lande. Vi er villige til at forhandle herom ud fra de forudsætninger, jeg har nævnt, som går ud på på rimelig måde at lette det danske erhvervsliv overgangen til de større markeder, og ganske særlig må der være tale om moderate toldsatser, der stadig placerer vort land blandt lavtariflandene. Principielt ser jeg egentlig ingen grund til at kompensere importfrigørelsen med toldforhøjelser. At dette nu synes nødvendigt, er for mig kun udtryk for, at importbegrænsningen har været endnu mere beskyttende, end selv de største protektionister har forestillet sig. Det har altså betydet, at man ikke kan få afviklet dem uden en vis frist for ikke at slå for meget i stykker. I den nuværende situation er der da også den formildende omstændighed ved tolden, at den afvikles efter en fastlagt plan indadtil over for de

[Anker Lau.]

seks lande, vi forener os med. For mit parti vil det være af stor betydning, om vi kunne nå frem til, at ikke blot afviklingen af importrestriktionerne, men også toldafviklingen kan finde sted over for de andre seks og helst endnu flere lande.

Den store fare for os som medlem af de syv er, at modsætningen mellem de seks og de syv uddybes, således at den toldmur, der kommer til at skille os i betydningen af forskelsbehandling, bliver højere i samme tempo, som tolden indadtil afvikles. Det er i virkeligheden her, den mest alvorlige kamp skal udkæmpes, og det var med den største betænkelighed, jeg hørte den højtærede udenrigsministers ikke særlig optimistiske tale om disse ting. Efter den principklæring, det høje ting har vedtaget, om at tilslutte os de syv, står det for mit parti som aldeles afgørende for vort lands fremtid, at der snarest muligt skabes kontakt mellem de seks og de syv, og man må gå ind i en fælles europæisk fremtid med alle de chancer, som dette også vil byde os.

Hartling: Det foreliggende forslag til folketingsbeslutning vedrørende konventionen om indførsel af materialer til undervisningsmæssige, videnskabelige og kulturelle formål kan vi fra venstre tilslutte os. En fri udveksling landene imellem af de bøger og materialer, som det her drejer sig om, finder vi både rimelig og ønskelig.

Poul Møller: Det er på en vis måde med beklagelse, vi i dag fra konservativ side står over for dette forslag til en ændring af toldloven. Vi beklager, at megen fordom og også megen fanatisme i årenes løb har forhindret en rolig, tilpas fremadskridende, jævn udvikling, således at vi gradvis kunne have erstattet restriktionerne med told i lighed med, hvad andre lande gjorde i efterkrigsårene. Men der har, som jeg har nævnt, været så megen fordom, så snart ordet told blev nævnt i dansk politik, at vi kun har set et enkelt eksempel på, at problemerne er blevet løst ad den vej, der nu foreslås som helhed. Jeg tænker her på det lovforslag, der blev gennemført i det høje ting i april 1956 om tekstilvarerne, den udvikling, der fandt sted, da man for tekstilvarernes vedkommende fra bunden liste

over en deponeringsordning gik videre til en reform af tekstilvarernes toldsatser, som kunne føre til en fuldstændig liberalisering. Det havde været rigtigt, om man havde fortsat ad den vej, om man havde benyttet sig af de erfaringer, man fik fra tekstilgruppen, således at man ikke nu stod over for denne meget pludselige omlægning af landets handelspolitik med de risici, som dette indebærer — dette er kommet stærkt til udtryk i de ordførertaler, de ærede medlemmer hr. Lars P. Jensen og hr. Chr. Christiansen har holdt for os i dag. Det hjælper imidlertid ikke at græde over spildt mælk, og vi kunne få mange timer til at gå her i tinget med at citere, hvad nuværende højtærede ministre tidligere har sagt om denne told, idet ikke blot ministre fra retsforbundet, men også f. eks. den højtærede økonomiminister har været med til at hindre en forstandig udvikling på dette område.

Nu er det markedsplanerne, der har gennemtvunget eller fremskyndet en udvikling henimod denne fulde liberalisering, som regeringen stiller forslag om, samtidig med at man retter på toldsatserne, og de har nødvendiggjort en hurtig omstilling, idet vi jo ifølge et annekse — tror jeg det hedder — til udkastet til frihandelstraktat skal bringe vore toldsatser i orden inden 1. marts 1960. De skal så danne basis for den nedsættelse, der skal finde sted den 1. juli 1960. Jeg tror, at vi under udvalgsforhandlingerne om hele dette spørgsmål må undersøge nøje, om ikke den omstillingsproces, som nu foreslås, når det kommer til stykket, bliver forceret for hurtigt frem, om det går an at foretage disse vidtgående foranstaltninger fra den ene dag til den anden. Det er jo hensynet — et hensyn, vi alle ønsker at tage — til produktionen og beskæftigelsen, der her må spille en afgørende rolle for, i hvilket tempo vi vil have importrestriktionerne afviklet. Der er ikke i traktaten nogen bestemmelse, der siger, at det skal ske med det samme. Traktaten giver os et frit spillerum lige indtil 1970. Jeg er helt enig med den høje regering i, at vi skal have en hurtig afvikling af importrestriktionerne, og jeg tror, at næsten alle medlemmerne i det høje ting er enige om dette mål, men hvorvidt det hele skal ske praktisk taget fra den ene

[Poul Møller.]

dag til den anden, synes jeg det vil være rimeligt at se på i det udvalg, der skal behandle disse sager.

I øvrigt vil vedrørende vareforsyningsloven det ærede medlem hr. Weikop gøre nogle yderligere bemærkninger som ordfører for mit parti i denne sag. Jeg har kun nævnt dette, fordi det jo også hænger sammen med den toldtarifiering, som her foreslås.

Ved behandlingen af disse toldsatser mener jeg vi må tage hensyn til flere forskellige ting. Vi må under udvalgsarbejdet tage hensyn til vor stilling inden for frihandelsområdet, til de vilkår, vi, alt taget i betragtning, får, og jeg vil gerne takke den højtærede udenrigsminister for den redegørelse, han gav tinget herom i fredags. Hvad vi taber ved denne hurtige omstilling, håber vi alle kan indvindes igen inden for det store marked med 80 millioner mennesker, vi nu skal til at producere for; men således som denne traktat er ved at blive udformet, kan vi dog have vore tvivl om, hvorvidt det kan lykkes industrien tilstrækkelig hurtigt at udnytte de muligheder, det store marked giver.

Jeg skal i øvrigt ikke ved denne lejlighed rejse nogen diskussion om traktaten. Jeg tager kun som givet udgangspunkt redegørelsen med de bemærkninger, den højtærede udenrigsminister fremsatte, og ifølge den kommer Danmark ind i en vanskelig stilling. Vi ved, at landbrugsvarerne i princippet er med i traktaten på den måde, at der foreskrives den samme liberalisering for handelen med landbrugsvarer, vor vigtigste eksportvare, som er foreslået med hensyn til industrivarerne, men i realiteten er dette ikke tilfældet. Vi ser endda, at spørgsmålet om den beskedne dansk-svenske landbrugsaftale nu skal inddrages for GATT, bl. a. med en af vore partnere inden for de syv som klager. Det vil sige, at en af de ting, regeringen lagde vægt på, da man den 15. juli foreslog at tiltræde de syv landes frihandelsområde, en af disse forudsætninger, den dansk-svenske aftale, måske nu er frit svævende i luften. I hvert fald ved vi, at hele dette store område reelt er holdt uden for de muligheder, vi kunne have for ved en fri konkurrence at placere os som hovedafsætteren og hovedproducenten af land-

brugsvarer til de 80 millioner mennesker. En stor del af vor næringsmiddelindustri — og den hører jo til den mest konkurrencedygtige industri i Danmark — vor konservesindustri, er meget konkurrencedygtig; sådan må det jo være, i kraft af at vi har billige råvarer, billige landbrugsvarer. Og når store dele af næringsmiddelindustrien heller ikke er omfattet af de syvs frihandelstraktat, vil det sige, at en betydelig del af vor industrieksport heller ikke får chancen for at ekspandere på de syv landes frihandelsområde.

Tilbage bliver de resterende industrivarer og vore håndværksprodukter. Her må vi håbe på, at fortolkningerne, udlægningen og udformningen af traktatens oprindelsesbestemmelser bliver af en sådan art, at ikke alt for mange af de normale processer, der foregår herhjemme ved forarbejdning af industrielle varer og håndværksprodukter, vil udelukke disse varer fra at komme ind under frihandelsområdets bedste betingelser, fri konkurrencemæssig stilling over hele området; for hvis det skulle ske, kan det godt være, at Danmark bliver sorteper og der kun bliver et meget lille område tilbage, hvor vor beskæftigelse og produktion kan ekspandere, medens hovedmassen af vor eksport må bevare den status, den har nu, med de vilkår, der eksisterer i dag.

Det er altså en af de ting, særlig vedrørende disse to sidste punkter, næringsmiddelindustrien og oprindelsesbestemmelsernes udformning, som jeg mener det må være rimeligt at det kommende udvalg drøfter i forbindelse med toldlovsforslaget og den ophævelse af importrestriktionerne, som den højtærede handelsminister har foreslået. Jeg mener også, vi må have lejlighed til at undersøge, hvordan vore konkurrenter i de syv har indrettet sig, hvilken beskyttelsesgrad de foreslår på de enkelte vareområder, og især på dem, det har størst interesse for Danmark at sammenligne sig med. Det må være vigtigt for det høje ting at få undersøgt, om det toldlovsforslag, der er fremsat af den højtærede finansminister, giver en nogenlunde rimelig beskyttelse, tilsvarende den, de øvrige lande inden for de syv landes frihandelsområde har.

I denne forbindelse mener jeg også det må være rigtigt at foretage en særlig under-

[Poul Møller.]

søgelse af det, vi kunne kalde — jeg tror, det var det ærede medlem hr. Lars P. Jensen, der brugte det udtryk — det truede område, den del af vor industri, der ved en hurtig liberalisering må anses for at være meget stærkt truet. Vi kan vel stort set dele industrien i 3 dele: den del, der vil kunne klare sig med toldlovsforslaget og for nogle dele af den måske også med lavere todsatser, den del, som er fuldt konkurrencedygtig, og dernæst den del af industrien, som vi må sige kun kan opretholdes i kraft af importrestriktionerne, og som ikke vil have nogen chance, når importrestriktionerne helt forsvinder, selv om todsatserne bliver nok så høje. Der er industrivirksomheder, om hvilke vi ved, at de kun kan opretholdes i kraft af sådanne restriktioner. Men det er ikke så meget de to områder, der må beskæftige os, som mellemområdet, det tredje område, det, jeg vil kalde det truede område. Dér, hvor industrien har udviklet sig under importrestriktionerne, hvor vi har fået stor beskæftigelse og er ved at være konkurrencedygtige, hvor der er rationaliseringsbestrebelsers, og hvor man har gjort, hvad man kunne for at skabe en konkurrencedygtig industri, er det efter mit partis opfattelse vigtigt, at vi får indrettet overgangsformerne således, at dette truede område kan sikres, og at det får så megen lunhed, som det høje ting kan give det i overgangsperioden. Det vil være meget risikabelt at lade dette område sejle sin egen sø. Går først en stor industrigren ned, og kan den ikke konkurrere fra 1. juli, fordi disse todsatser måske er for lave, og fordi importrestriktionerne helt fjernes fra den ene dag til den anden, er det ikke sådan at få bygget den op igen.

Jeg tror, at vi alle sammen herinde er klar over, at det, der er skrabet sammen og bygget op gennem 20-25-30 år, ikke er noget, der lader sig genopbygge, hvis det først bliver slået i stykker. Derfor må det efter mit partis opfattelse særlig være af interesse for det udvalg, der bliver nedsat, at undersøge, hvordan dette truede områdes placering er, først at få analyseret, hvilke industrivarer det truede område omfatter, og så undersøge, hvilken beskyttelsesgrad man her har givet dem i forhold til konkurrenternes. Her vil jeg særlig pege

på, at det ikke blot drejer sig om visse færdigvareindustrier, som vi alle kunne have i tankerne. Jeg vil ikke nævne industrier ved navn ved denne lejlighed, for der er ingen grund til pludselig ved en behandling her i tinget at råbe den ene industri ud som mere truet end den anden, men vi ved, at visse industrigræne har specialiseret sig i at fabrikere komponenter, halvfabrikata til hjælp for håndværk og andre industrigræne, og også her må vi se på, hvilken stilling disse halvfabrikata vil få, om man kan fortsætte produktionen eller eventuelt sanere en sådan industrigren på et måske lavere niveau end det nuværende.

Jeg beder altså derfor om, at vi under udvalgsarbejdet må få foretaget en sådan analyse af de spørgsmål, jeg her har rejst. Jeg skal ikke gå i enkeltheder vedrørende de fremsatte lovforslag; det kan ikke have nogen særlig interesse ved denne første behandling. Vi får vel nok en række henvendelser til folketingsudvalget, som vil understrege for os, hvor problemerne i særlig grad kommer til at ligge; men jeg vil gerne føje til, at efter min opfattelse vil den almindelige økonomiske politik blive meget afgørende for, om vi kan klare overgangstiden til fordel for produktion og beskæftigelse. Jo friere de økonomiske vilkår kan blive i denne overgangstid, i de første 2-3 år under frihandelsområdeplanen, jo bedre mulighed er der for at sikre, at overgangen kan finde sted uden uforholdsværdig stor arbejdsløshed. Ved behandlingen af de forslag, som her er fremsat, er det nemlig ikke længere risikoen for overbeskæftigelse, men for arbejdsløshed, der bør optage det høje ting.

Jeg er ikke i stand til på stående fod at bedømme disse spørgsmål, herunder det toldniveau, der er fastlagt. Det forekommer mig for visse varegruppers vedkommende at ligge i overkanten, men forekommer mig til gengæld for andre varegrupper at ligge i underkanten, især når man erindrer, at de satser, der her er foreslået, kun kommer til at gælde som beskyttelsessatser i 4 måneder, men at man reelt, for at gøre beskyttelsesværdien op, må reducere satserne med de 20 pct., som reduktionen omfatter den 1. juli 1960. Kommer vi først ind i frihandelsområdet og dette er trådt i

[Paul Møller.]

kraft med de reduktioner i toldsatserne, som derefter gradvis vil finde sted, så kommer beskyttelsen — dette, at man opretholder toldsatserne udadtil over for den øvrige verden — ikke til at spille nogen beskyttelsesmæssig rolle. Der findes ikke noget vareområde, hvor der ikke enten i England, Sverige eller Schweiz findes konkurrencefygtige industrier, der vil være i stand til at byde dansk industri al den modstand, der skal til, for at industrierne bliver så gennemrationaliseret som overhovedet muligt. Vi må derfor ikke tænke på lovforslagets satser, for de gælder kun i 4 måneder; vi må bedømme forslagets satser, som de bliver, når de reduceres med de 20 pct., som er frihandelstraktatens forudsætning.

Dernæst vil jeg gerne sige, at spørgsmålet om dumpingbestemmelser er mit parti særdeles villig til at se på i udvalget med det formål at nå frem til et resultat, som tinget kan enes om.

I forbindelse med toldlovsforslaget har den højtærede finansminister fremsat et forslag om forhøjelse af omsætningsafgiften på tobaksvarer. Jeg forstår, at årsagen hertil er, at råvaretolden på tobak fjernes, og at man ønsker at have den samme samlede indtægt i skat, som man hidtil har haft på befolkningens tobaksforbrug. Det kan måske være meget velbegrundet; men er det nu egentlig nødvendigt? Vi ved vel nok, at den friere import i forbindelse med de højere toldsatser formentlig, i hvert fald det første år, vil give fuld dækning for tabet ved opgivelsen af råvaretolden på tobakken. Jeg ved godt, den højtærede finansminister siger, at her er en toldlov, der balancerer med hensyn til beløb. Jeg ved også, at den højtærede finansminister tog så mange forbehold, så man næsten kunne få, hvad man ville, ud af den højtærede finansministers tale. I fjor gennemførte det høje ting en toldlov, om hvilken det også blev sagt, at den balancerede. I dag har vi opgørelsen pr. 13. november i Statistiske Efterretninger fra departementet, hvoraf man kan se, at toldindtægterne under denne toldlov det første halvår er steget med 50 mill. kr. (Afbrydelse af *finansministeren* [Kampmann]). Det er ikke omsætningsafgiften på biler. (Afbrydelse

af *finansministeren* [Kampmann]). Ja, finansministeren får lejlighed til at svare siden. Jeg har kun set Statistiske Efterretninger, hvori der står, at toldindtægten er steget. Det er selvfølgelig, fordi der er kommet større import, og ikke alene på grund af satserne, men sikkert også på grund af satserne.

Når den højtærede finansminister skal være ærlig, og det bør den højtærede finansminister jo være, kommer det nok til at ligge således, at der bliver lidt større indtægt. Det skal den højtærede finansminister ikke høre bebrejdelser for fra min side. Det eneste, det drejer sig om, er, at vi ved, hvor vi er henne med disse tal. Når man samtidig går over til en frigørelse af importen — hvad man ikke gjorde i vinter — og sætter toldsatserne noget i vejret og ved, at den samlede beskyttelse derved bliver mindre, så ville det dog være mærkeligt, om der ikke kom en øget import som følge af denne handelsomlægning. I hvert fald det første år vil man kunne regne med, at der kommer en række udenlandske varer ind, som man vil forsøge at sælge, og som der vil være en vis publikumsmæssig interesse for, fordi man ikke har kunnet få dem til den pris her i landet i mange år. Derfor tror jeg, man må indstille sig på, at den højtærede finansminister måske af interne regeringspolitiske grunde gerne vil fortælle, at der ikke kommer ekstra toldindtægter som følge heraf; om der så ved selve omlægningen fra importrestriktioner til told vil komme ekstrairntægter til statskassen, skal i og for sig være staten vel undt, hvis man så bare vil lade være med at sige det modsatte eller lade være med at kæmpe for at få små omsætningsafgifter forhøjet hist og her. Skulle det endelig gå således, at disse omsætningsafgifter bliver forhøjet, vil vi i øvrigt forbeholde os at foreslå, at de midler, som kommer ind gennem disse høje toldsatser, bliver brugt til den skattelettelse, som efter vor opfattelse skal gennemføres til foråret. I det hele taget kan vi jo ikke forvente, at der skal komme balance fra vareområde til vareområde ved en sådan vidtgående handelspolitisk omlægning.

Til slut skal jeg sige, at vor stilling vil være bestemt af rent praktiske overvejelser. Det er i sig selv risikabelt at gå ind i et

[Poul Møller.]

frihandelsområde, og denne risiko forøges, jo ringere vore erhverv stilles i overgangstiden, og jo mere brat overgangen formes for erhvervslivet. Vi vil under udvalgsbehandlingen søge at medvirke til at mildne denne overgang, så målet ikke tabes af sigte: at nå frem til fri konkurrence, til afvikling af importrestriktionerne, men således at man også sigter imod at give de mest truede vareområder en mildhed ved behandlingen, som jeg tror vi alle kan være tjent med, da det er dansk produktion og beskæftigelse, det drejer sig om.

Det er sidste gang formentlig, det høje ting får lejlighed til og mulighed for at føre en gammeldags erhvervspolitik, sidste gang, man får lejlighed til at røre ved toldsatserne, i hvert fald i opadgående retning, hvis ånden i og meningen med frihandelsplanen skal indfries. Vi må alle håbe, hvad enten vi er tilhængere af de seks eller de syv eller de sytten landes samarbejde, at den ånd bevares, at der ikke længere er mulighed for at kunne forhøje toldsatserne. Men netop fordi vi går ind i en tilværelse med et sådant helt nyt perspektiv, hvor importrestriktionerne og toldpolitikken, som har været stridsspørgsmålet i dansk erhvervspolitik gennem 27 år, nu forsvinder, mener jeg, vi har råd til fra alle politiske partiers side i det høje ting at sørge for, at denne overgang bliver formet på en sådan måde, at dansk produktion og beskæftigelse ikke lider skade derved.

Weikop: Jeg vil gerne straks erkende, at det stadig væk er nødvendigt, at vi har en valutalov, og at det dermed også er nødvendigt, at ministrene har visse bemyndigelser. Noget andet er, om ikke visse af valutalovens bestemmelser burde gå ud af loven, og jeg synes, det er værd at overveje allerede på dette tidspunkt. Den højtærede handelsminister har for så vidt været lidt inde på det og på, om det i det hele taget er nødvendigt at bevare valutalovens § 7 i dens fulde udstrækning. Uanset at vi i øjeblikket ikke har nogen beredskabslov, synes jeg nok, det spørgsmål kan rejses, om det egentlig er nødvendigt, at ministeren stadig væk skal have bemyndigelse til at foretage regulering af produktionen her i landet og til at gennemføre rationering.

Det forekommer mig i hvert fald rent umiddelbart, at disse to ting er krigs- og efterkrigsfænomener. Jeg synes, jeg kan spørge den højtærede minister, hvorfor han nu mener, at det er så hensigtsmæssigt at bevare disse bestemmelser. Det er jo ikke altid nok, at man bare siger, at man mener, noget er hensigtsmæssigt. Det forekommer mig, at der skal noget mere til for at bevare så vidtgående bemyndigelser, og her er der tale om meget vidtgående bemyndigelser.

Jeg nærer også tvivl om, hvorvidt det stadig kan være nødvendigt, at ministeren har en bemyndigelse til at fremme eller regulere udførsel af varer eller til at forbyde salg til udlandet af endnu ikke indførte varer, der er indkøbt eller fremstillet i udlandet med henblik på indførsel her til landet. Jeg stiller mig meget tvivlende over for, om det er nødvendigt, at ministeren har en sådan bemyndigelse. Jeg tror nok, at vi skal søge så vidt muligt at fjerne alt det, der, havde jeg nær sagt, tidligere gav anledning til noget regereri. Det må indrømmes, at det langt tilbage i tiden var nødvendigt, men jeg synes som sagt, man skal fjerne det, og at man skal søge at fjerne al den administration, der har været knyttet til denne lov, alt det, der har været overflødig. Der vil nemlig, så vidt man da kan skønne, komme megen ny administration til, når vi nu skal ind i et stort marked. Vi skal jo formentlig have et dumpingråd, vi skal have adskillige kontrolorganer, og vi bliver ganske sikkert også nødt til — det vil jeg da regne med — at få visse forøgelse af administrationen inden for toldvæsenet og meget andet. Derfor må alt det gamle skæres væk, alt det gamle, der kom til os under ganske andre forudsætninger end dem, vi har i dag. At der så må vises hensynsfuldhed ved en afvikling af den gamle administration, er naturligvis noget, som jeg er helt enig med ministeren om.

Nu er det jo ganske vist sådan, at den højtærede handelsminister — jeg er lige ved at sige formentlig til benefice og glæde for de to herrer ministre Viggo Starcke og Oluf Pedersen — ligefrem skruer dørpladen af på varedirektoratet. Det er meget godt med skruer og at bruge skrueetrækkeren til at sætte et nyt skilt op på døren, hvor der

[Weikop.]

altså skal stå: Handelsministeriets licenskontor, men det er nu engang ikke afgørende med dørskiltet. Der må gøres en virkelig indsats for en afvikling, og jeg vil gerne sige, at der er selvfølgelig ingen, der mener, at der også fremover skal beskæftiges de 100 mand i handelsministeriets licenskontor, som den højtærede handelsminister regner med.

Jeg tror i det hele taget, at nu, hvor vi går ind til noget ganske nyt, må vi støvsuge alle steder for overflødig administration, for meningen med hele denne frigivelse af importen, som nu er drøftet så meget i dag, og som altså er knyttet til valutaloven, er at skabe den friere konkurrence, og det tror jeg den højtærede handelsminister vil give mig helt og fuldt ret i. Men når den højtærede minister gør det, må han også omgående begrænse eller standse alt arbejde, som har haft den manglende konkurrence til forudsætning. Jeg tænker her bl. a. på loven om indseende med priser. Den højtærede minister bør efter min mening meget hurtigt stille forslag om, at denne lov bringes til ophør. Jeg tror, at den højtærede minister vil give mig ret. Man behøver bare at kaste et blik på loven og læse § 2, hvori det hedder:

„For varer, hvis fremstilling eller forhandling her i landet er beskyttet mod udenlandsk konkurrence som følge af importbegrænsning, påhviler det monopoltilsynet i samarbejde med direktoratet for vareforsyning at søge belyst, hvorledes priserne her i landet forholder sig til tilsvarende priser i udlandet.“

Spørgsmålet er ikke alene, at direktoratet for vareforsyning glider ud, for det gør det, og monopoltilsynet kan selvsagt ikke samarbejde med et organ, der i løbet af kort tid ikke eksisterer, men det, det drejer sig om nu, er, at hele dette arbejde må høre op, fordi det må blive ganske overflødig, og monopoltilsynets administration vil også derved kunne begrænses en hel del. For det, der her er tale om, er og har været et meget krævende arbejde, der også gjorde sin nytte. Der har været meget krævende arbejde for monopoltilsynet i forbindelse med loven om indseende med priser, og hvis man skulle være i tvivl derom, kan jeg henvise til,

hvad der står i monopoltilsynets årsberetning for 1956, hvor der står følgende — jeg beder formanden om tilladelse til at citere —:

„Sluttelig kan der være anledning til at nævne, at kapitel 8, hvori som omtalt ovenfor er samlet oplysninger om tilsynets øvrige virksomhed, derunder navnlig administrationen af lov om indseende med priser, vel er af meget beskedent omfang i sammenligning med de fleste af beretningens øvrige kapitler, men at det alligevel omfatter de mest tidkrævende undersøgelser og sager, som tilsynet har haft til behandling i 1956.“

Der er ikke noget at tage fejl af, og det er der heller ikke, når vi tænker på de mange, mange papirdynger, der efterhånden har hobet sig op, som alle disse undersøgelser har givet anledning til, og som har været til nytte, men som, når importreguleringen hører op i det omfang, som den højtærede minister foreslår, ingen gavn er til mere.

Jeg tror, jeg med sikkerhed kan sige, at den højtærede handelsminister vil befri os for at stille forslag om ændringer i så hen-seende, og jeg vil gerne tilføje, også fordi den højtærede økonomiminister hr. Bertel Dahlgaard for nylig ved en diskussion fortalte en undrende lytterskare, at den forrige regering havde indført skærpet priskontrol, men glemte at sige, at Bertel Dahlgaard også har medvirket dertil, at der må derfor nu være en glimrende anledning for handelsministeren til at vise, også på dette område, sammenhængen mellem fri import og priskontrol. Fri import må nødvendigvis føre med sig, at den priskontrol, der havde bunden import til forudsætning, må falde. Jeg må måske også i denne forbindelse pege på, at anmeldelserne i § 24 i monopolloven efter min opfattelse bør bortfalde fuldstændigt, således som det også oprindeligt var forudsat, da monopolloven blev vedtaget. Må jeg gøre det sidespring her, at jeg går ud fra, at trustkommissionen, der også gav monopoltilsynet arbejde, nu er ophævet og dens arbejde afsluttet.

Kort sagt, jeg henstiller til den højtærede handelsminister at undersøge alle de områder, der direkte og indirekte kan tænkes at have ført til administration på grund af

[Weikop.]

importbegrænsning og de tidligere forhold, og sørge for, at al sådan administration bringes til ophør.

I øvrigt er det jo liberaliseringen, der præger ministerens forslag, og som har givet anledning til debatten. Det fremgår her klart, som det også allerede er sagt, at det er tanken nu at bringe OEEC-liberaliseringen op til 96 pct. Lad mig straks sige det samme, som det ærede medlem hr. Poul Møller sagde, at vi ville gerne følge ministerens liberaliseringsbestræbelser, selv om jeg tror, jeg tør sige, at den højtærede minister tidligere har tvivlet lidt derpå.

Må jeg i denne forbindelse minde om, at den højtærede minister for nogen tid siden skrev, at havde vi ikke i sin tid liberaliseret tekstilområdet, ville tekstilindustrien formentlig i dag have været ineffektiv. Når den højtærede minister skriver „vi“, skulle man rent umiddelbart tro, at det var den nuværende trekantregering, der har foretaget den liberalisering. Det var det ikke. Socialdemokraterne øvede i sin tid en meget stærk modstand mod en sådan liberalisering, da den forrige regering søgte gennemført et sådant skridt; derimod skal det blankt indrømmes, at det radikale venstre støttede den liberalisering, som man foreslog dengang, medens retsforbundet — mærkeligt nok — gik imod, fordi liberaliseringen skete i et tempo, der kunne hjælpe industrien til den nødvendige omstilling.

Nu derimod er det jo noget anderledes. Nu er socialdemokraterne og retsforbundet med til liberaliseringen og også med til inden for visse områder at foretage liberaliseringen — sådan må jeg forstå det — i det, som den højtærede minister kalder for et vist sindigt tempo. Jeg må sige, at efter i dag at have hørt den usikkerhed, der har præget både det ærede medlem hr. Lars P. Jensens og det ærede medlem hr. Chr. Christiansens taler med hensyn til, hvad vi gik ind i — der var jo så mange forbehold — kan jeg godt forstå, at den

højtærede handelsminister tidligere har skrevet noget om et sindigt tempo. Man må jo sige, at tiderne forandrer sig. Told sluger retsforbundet og det radikale venstre nu uden at få forstoppelse eller mavepine deraf.

Det er jo åbenbart — og jeg forstår, at det er det, den højtærede minister er inde på — at for de vareområder, hvor der ikke bliver liberaliseret helt og fuldt, kan der blive tale om store bevillingsudstedelser. Det er klart, at hvis det sker, vil det helt eller delvis have samme virkning, som hvis importen var fri, men der er en meget stor skavank derved, nemlig dette fordelingsystem for valutaattester, man stadig væk skal bibeholde. Det har altid været et meget, meget dårligt system, og der er ingen, der stærkere har understreget det end den højtærede handelsminister.

Den store svaghed ved den nu foreslåede liberalisering har den højtærede handelsminister selv peget på, når den højtærede minister siger, at vi ikke har nogen mulighed for at måle, om den foreslåede toldbeskyttelse er stærkere eller svagere end den nuværende importregulering. Der indrømmer ministeren klart, at vi faktisk ikke rigtig ved, hvor vi står. Vi ved, at toldbeskyttelsen inden for frihandelsområdet afvikles år efter år, således at der ad åre inden for de syv ingen beskyttelse, ingen toldbeskyttelse, vil blive, og det er også det, der er meningen, men jeg vil gentage, at her erkender ministeren åbent, at vi arbejder på et uhyre usikkert grundlag. At finde det rette balancepunkt må blive overordentlig svært af mange grunde, bl. a. på grund af det væv af bindinger, man har, og også på grund af landenes meget forskellige todsatser. Det ser vi, der beskæftiger os med disse ting, af alle de henvendelser, som vi allerede i dag har fået underhånden.

Vi skal selvfølgelig først og fremmest tilgodese konkurrencen og samtidig søge at give forbrugerne de billigst mulige priser, men vi skal, som det ærede medlem hr. Poul Møller nævnte, også give mulighed

[Weikop.]

for en rimelig tilpasning til de friere forhold. Det er en meget svær opgave, og allerede nu brydes, som jeg sagde, meningerne inden for erhvervene — handelen måske på den ene side og industrien på den anden. Det forekommer i hvert fald mig, at det, vi står over for her, er en kæmpeopgave, og det er også en tidkrævende opgave. For mig står det sådan, at det er noget meget utilfredsstillende, at hele denne opgave skal løses og problemerne klares på meget, meget kort tid.

Jeg tænker på, hvor mange erhvervslove jeg har beskæftiget mig med i det høje ting, jeg tænker på, at vi var 3 år om monopolloven, fordi alle i det høje ting vidste, at det var en meget vigtig lov for erhvervne. Nu skal vi ikke som ved monopolloven have 3 år; nej, vi skal vel have 3 måneder til at behandle det mest vidtgående skridt, det høje ting nogen sinde har foretaget med hensyn til industri og handel. Mon alligevel ikke enhver kan se af de drøftelser, vi nu har her, hvor — det er ikke for meget sagt — forhatet regeringens beslutning har været om, at vi så hovedkulds skulle bestemme os til at gå ind i det større handelsområde? Man kan jo i hvert fald sige efter den debat, der har været ført i dag, at vi i hvert fald på de områder, vi behandler her, ikke har kunnet overskue konsekvenserne.

Selve valutalovsforslaget, hvorom jeg er ordfører, er jo — selv om jeg mener, at der kan foreslås visse ændringer i denne lov, og at det vil være rimeligt at gøre det — ikke det helt store problem, ganske simpelt fordi det er en lov, der kan laves om igen — jeg havde nær sagt, at den kan praktisk taget laves om flere gange i løbet af et år, hvis vi vil. Men har vi først truffet beslutning om told og liberalisering, så er der, som det allerede er sagt, ingen vej tilbage. Derfor kan jeg som det ærede medlem hr. Poul Møller sige, at vi er parat til at undersøge problemerne, og at man skal tage meget hensyn til alle de henvendelser og alle de rimelige indvendinger, som måtte blive forebragt os. Så må udvalgsarbejdet, vi nu skal i gang med, vise, hvad vi kan blive enige om, også med hensyn til det foreliggende forslag om valutaloven.

Marie Antoinette von Lowzow: UNESCOs konvention af 22. november 1950 er forelagt det høje ting til ratifikation. Formålet med konventionen er at lette udvekslingen af materiale af undervisningsmæssig og videnskabelig art mellem landene eller med andre ord at lægge så få hindringer i vejen for udvekslingen som muligt, at fritage sådan udveksling for told, valutarestriktioner og andre restriktioner.

Vi har fra dansk side faktisk gjort det første skridt til at fremme denne internationale udveksling, idet vi i 1955 ratificerede konventionen af 1948, der drejede sig om at fritage film, lydoptagelser, modeller, vægtavler, kort o. lign., altså synlige — visuelle — og hørbare materialer, fra restriktioner. Nu går man et skridt videre, idet man vil lade fritagelsen omfatte bøger, publikationer, dokumenter, kunstværker og samlerobjekter, audiovisuelt materiale som film, lysbilleder, tavler o. lign., videnskabelige instrumenter og apparater og i særdeleshed en ting, der også er uhyre vigtig, materialer til blinde, samt værker til brug for offentlige udstillinger.

Vi kan fra mit partis side i høj grad anbefale, at man skaber disse muligheder for en udveksling, der er af så overordentlig stor betydning for landets videnskabelige og kulturelle liv.

Aage Fogh: Jeg vil gerne til indledning understrege, at jeg anbefaler samtlige 4 forslag: forslag til lov om ændringer i toldloven, forslag til lov om ændring i lov om tobaksafgifter, forslag til lov om forlængelse af lov om valutaforhold m. v. og endelig forslaget til folketingsbeslutning.

Jeg havde egentlig ventet, at behandlingen her i dag ville være blevet betydeligt mere omfattende. I betragtning af den diskussion, der har været ført her igennem de 27 år, der er forløbet, siden vi begyndte på disse spørgsmål, havde jeg ventet, at debatten nu ved afslutningen var blevet betydeligt skarpere. Det glæder mig, at den ikke er blevet det, og jeg vil også gerne føje til, at det parti, jeg repræsenterer, altid har været villig til at liberalisere så stærkt som muligt. Jeg erindrer endnu, at da vi i sin tid havde en venstre-konservativ regering, sagde vort partis daværende ordfører,

[Aage Fogh.]

at vi ville kunne garantere for, vi ville give grønt lys for, at ethvert forslag om liberalisering, som regeringen fandt det forsvarligt at fremsætte, kunne blive gennemført. At regeringen ikke dengang trods dette tilbud har villet tage ansvaret for fuld liberalisering viser den simple kendsgerning, at vi nu i dag behandler det sidste, meget store skridt på liberaliseringens vej.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke den højtærede udenrigsminister for den redegørelse, han gav i fredags. Jeg anerkender ganske særlig ministerens og dermed regeringens stærke fremhæven af, at Danmarks mål er en sammenslutning af de seks og de syv eller helst endnu flere lande, og jeg vil også gerne give udtryk for håbet om, at den højtærede udenrigsminister ikke var for optimistisk i sin bedømmelse, da han i fredags omtalte mulighederne, som de tegnede sig for ham på det område. Jeg anser det for at være ganske overordentlig vigtigt, at Danmarks forhandlere sætter alle deres kræfter ind for at fremme mulighederne for, at ikke alene de seks og de syv kan komme sammen i et samarbejde, men at endnu flere lande kan komme med. Jeg er helt enig med den højtærede udenrigsminister, når han fremhæver, at det er det eneste fornuftige, men desværre har vi jo engang imellem set, at det ikke var fornuften, der sejrede, når de store forhandlede. Derfor benytter jeg lejligheden til at fremhæve betydningen af, at vi fra dansk side sætter alle kræfter ind på det område.

Jeg vil også gerne udtrykke min anerkendelse over for den højtærede udenrigsminister med hensyn til det resultat, der er opnået angående forarbejdet til de syv. Der er ingen anledning til, at jeg holder lang tale om det her, for jeg er ganske enig i ministerens betragtninger, men jeg finder anledning til at understrege betydningen af, at både udenrigsministeren, landbrugsministeren og andre, der har deltaget i forhandlingerne på Danmarks vegne, har opnået et resultat af en sådan karakter, at man tør sige, at dansk landbrug er blevet placeret på en nogenlunde rimelig måde.

Når jeg understreger det meget stærkt, er det, fordi jeg bedømmer det sådan, at

dansk landbrug også i fremtiden vil have en mulighed for at præstere en efter vore forhold overordentlig stor produktion, bare vi kan skaffe afsætning for de producerede varer. I denne forbindelse finder jeg anledning til at gøre opmærksom på den kendsgerning, at værdien af vor landbrugsekспорт i de første 9 måneder i år sammenlignet med samme periode i fjor, så vidt jeg har set tallene, ligger mellem 250 mill. kr. og 300 mill. kr. højere end i fjor. Det understreger for mig den store mulighed, vi har for øget produktion, bare vi kan skaffe afsætning udadtil; det vil være stærkt styrkende for dansk økonomis fremtid og i høj grad få indflydelse på beskæftigelses-spørgsmålet. Nu ved jeg jo godt, at der netop i øjeblikket er mangel på arbejdskraft, men det er ikke sikkert, den situation holder. Derfor vil det være vigtigt, at vi ved disse forhandlinger stadig husker på, at landbruget skal med og skal placeres på en rimelig måde.

Men ud over det kan jeg altså ganske tilslutte mig udenrigsministerens redegørelse, og jeg takker for den.

Med hensyn til de foreliggende forslag vil jeg gerne give udtryk for den glæde, vi inden for vort parti føler ved, at den højtærede handelsminister har turdet fremsætte det forslag om liberalisering, der nu endelig lægges på folketingets bord. Det har været sagt fra visse sider, at det var dristigt. Det er muligt, det er rigtigt, men det har vist sig mere end én gang, at det er de dristige, der sejrer i det fremtidige arbejde, og der er meget, der tyder på, at den bundne liste har været medvirkende til, at i hvert fald visse af vore erhvervs-grene ikke har den effektivitet i dag, de kunne og burde have haft, hvis der havde været lidt mere frisk luft inden for produktionsapparatet. Derfor takker vi for forslaget. Jeg anser det for meget vigtigt, at det er fremsat, og jeg kan da også sige, at de forslag, vi behandler, i den grad udgør en enhed, at hvis ikke liberaliseringsforslaget var blevet fremsat, havde der ikke været nogen som helst chance for, at jeg ville anbefale de ændringer, der foreslås gennemført i toldloven med de store forhøjelser, der er tale om visse steder. Det skal jeg sige lidt om siden.

Med hensyn til toldlovsforslaget frem-

[Aage Fogh.]

hæver jeg ændringerne til §§ 2 og 3. Det er jo klart, at vi her ikke står over for noget nyt i den forstand; det er et område, vi har behandlet nogle gange, men det er første gang, vi har chance for at gennemføre forslag herom. Det forskelsbeløb, der kan opkræves for varer, der indføres fra lande, der behandler os illoyalt, og dumpingtolden, der kan opkræves efter § 3, er noget nyt, og det er også kun, fordi vi står i en ny situation, at jeg kan anbefale disse forslag til gennemførelse.

Når vi nu bliver indlemmet i de syv, hvor vi kommer sammen med England, Sverige og Norge, der, så vidt jeg ved, alle tre har dumpingtold, er der jo heri en begrundelse for, at Danmark indtager den samme stilling. For øvrigt vil jeg gerne sige i den forbindelse, at jeg har det håb, at denne form for told ikke skal benyttes; jeg er lige så sikker på nu, som jeg har været det tidligere, at den bliver ganske overordentlig svær at arbejde med, og derfor er det mit håb, at det ikke skal blive nødvendigt at anvende den. Men hvis situationen skulle forme sig sådan, at vi kommer ud for den slags illoyal konkurrence fra erhverv i udlandet, giver vi altså tilslutning til, at loven kan bruges, og vi anbefaler også at vedtage bestemmelsen.

Ændringerne til §§ 129 og 134 m. v. kan vi anbefale; dem skal jeg ikke nærmere omtale.

Derimod vil jeg gerne sige et par ord om den nye § 173. Den siger, at

„toldstyrelsen kan bestemme, om og i hvilket omfang skibe og luftfartøjer kan medføre uberigtiget proviant til brug om bord eller til salg til passagerer m. v.“

Jeg blev overordentlig glad, da jeg læste den paragraf, men glæden svandt noget, da jeg fik kigget lidt på bemærkningerne til lovforslaget og så, at den højtærede finansminister her meddeler, at når denne bestemmelse er kommet med i toldlovsforslaget, er det, fordi det er rart, at bestemmelserne vedrørende disse forhold findes samlet på ét sted, men ikke fordi han tænker på at gennemføre nogen ændringer her. Jeg vil gerne have sagt, at jeg tror, den højtærede finansminister ville gøre rigtigt i at bruge § 173, det vil sige lade toldstyrelsen se lidt nøjere på, hvad det er for varer, man har lov at

udføre uberigtiget. Vi gennemførte i fjor en restaurationslov, som stillede stærke krav til restauratørerne. Vi opretholder en restaurationsskat, der hviler særlig på restauratørerne. Under de vilkår finder jeg det helt urimeligt, at man ved toldloven tillader, at de flydende restauranter kan sælge både tobak og spiritus til forbrug uden om tolden og uden erlæggelse af afgifter, og at de endogså til passagerne kan sælge ubeskattet tobak og ubeskattet chokolade, som disse kan tage med i land. Det er en efter mit skøn uanstændig forskelsbehandling af folk, der handler med de samme varer, og når det nu drives så vidt, at visse rederier uddeler gratis billetter i alle provinsbyer på Sjælland, er vi på grænsen af det anstændige. Derfor vil jeg gerne benytte denne lejlighed til at anbefale den højtærede finansminister at se lidt nærmere på de forhold, vi her er ude for. Der kan ikke være nogen rimelig grund til, at man ved indretning af vore afgiftslove giver basis for en stor trafik mellem Sverige og Danmark alene på dette grundlag.

Om tariffen, som den nu er fastlagt i lovforslaget, vil jeg også fremsætte et par bemærkninger. Under debatten i sommer sagde den højtærede udenrigsminister på regeringens vegne, at når vi en gang skulle forhandle om disse forslag om told og liberalisering, ville man stræbe imod det mål, at beskyttelsen for det danske erhvervsliv ville forblive den samme, og at Danmark stadig skulle kunne karakteriseres som et lavtarifarland. Jeg er glad for at kunne sige, at jeg har det indtryk, at regeringen har holdt den linje. Når man tager tariffen som en helhed, er det mit indtryk, at satserne nogenlunde vil give balance, at man altså vil holde den linje, som udenrigsministeren gav tilsagn om.

Jeg er særlig tilfreds med, at vore råstoffer i det store og hele fritages for told, og at der er foreslået en lang række ned sættelser; eksempelvis nævner jeg en af de ting, som vi diskuterede i fjor i forbindelse med toldloven, nemlig traktorerne til landbruget. De har været belagt med en told på 5 pct. under den gamle lov; det foreslås nu ændret, så de traktorer, der er dieseldrevne og har en egenvægt på over 1 100 kg, skal fortolde med 4 pct. medens alle de andre bliver frie. Det er en afgørelse, som i hvert

[Aage Fogh.]

fald jeg kan godkende og anerkende, idet traktorer jo er det store driftsmiddel inden for dansk landbrug.

Men samtidig benytter jeg lejligheden til at gøre opmærksom på en række toldsatser, som jeg synes er for høje. Jeg kan i hvert fald foreløbig ikke gøre mig fortrolig med, at det er nødvendigt, at tolden på cigarer skal sættes op fra 4 kr. 90 øre til 32 kr. pr. kg. Så kunne man i og for sig lige så godt have importforbud. Jeg kan ikke se, hvor vi skal få cigarer fra, når de skal fortoldes med 32 kr. pr. kg. Jeg er heller ikke rigtig tilfreds med, at kufferter skal have toldsatsen forhøjet fra 15 pct. til 22½ pct. I det hele taget foreslås der forhøjelse for alle de varer, så vidt jeg kan se, der har forbindelse med læderindustrien; således skal fodtøj have en forhøjelse fra 15 pct. til 25 pct. Jeg har haft nogen forbindelse med de ting gennem de senere år, og det er mit indtryk, at den toldsats, der her foreslås, ligger noget højt. Derfor vil jeg gerne anmode om, at vi i udvalget må få lejlighed til at undersøge dette meget nøje; skulle det da vise sig, at en undersøgelse giver til resultat, at jeg må lade mig overbevise om, at satsen er rigtig, vil jeg stemme for den; men jeg vil gerne se nærmere på dette. Det samme gælder porcelæn, der skal sættes op fra 15 til 22½ pct., det gælder radioer, der skal sættes op fra 17 til 25 pct., og barnevogne, der skal sættes op fra 5 til 15 pct. Når vi nu på snart sagt alle områder giver tilskud til børn, kan jeg ikke forstå, at vi her skal lægge forøget told på barnevogne.

Men alt dette er ting, vi kan se på, og hvis det viser sig, at satserne er kommet for højt op, vil jeg være meget glad for en sænkning. På den anden side skal jeg erklære mig villig til, hvis jeg kan overbevise af det materiale, der forelægges, at gå ind for gennemførelsen, fordi det, der er hensigten med dette lovforslag, jo ikke er at ødelægge noget for danske erhverv, men at prøve at hjælpe dem over vanskelighederne. Jeg har dog også gjort den erfaring — og den tror jeg er rigtig — at har vi én gang fastsat en toldsats på 25 pct., så bliver den vel aftrappet over for dem, der er medlemmer af de syv, og falder væk i løbet af 10 år, men udadtil er jeg bange for, at den bliver stående, og hvis vi ikke

får sammenslutninger mellem flere lande, bliver det mange, der er udenfor. Derfor skal vi være morderlig forsigtige og ikke sætte satsen højere, end det er nødvendigt, og dette ønsker jeg grundigt undersøgt.

Til slut vil jeg gerne sige tak til de herrer ministre, der har fremsat disse forslag. Jeg tror afgjort, de er rigtige, og jeg håber, at gennemførelsen af dem må kunne sammenpasses med en ordning af vore handelsforhold, så vi får mere frisk luft over vort erhvervsliv og får fremgang i den tid, vi går i møde.

Niels Andersen: Vi har nu gennem det sidste par års tid diskuteret tilslutning til et større markedsområde, og vi har i og for sig alle sammen været klar over, at forinden vi blev deltagere i et sådant stort markedsområde, skulle der finde en tilpasning sted i vor hjemlige handelspolitik. Det, der sker med de fremsatte lovforslag, er, at denne tilpasning nu finder sted; det nye toldlovsforslag er således et led i denne tilpasning.

Det fremgår af den højtærede finansministers fremsættelsestale, at der er ført forhandlinger med erhvervene om ansættelsen af de i forslaget indeholdte toldsatser, og at der i meget vid grad fra regeringens side er taget hensyn til de ønsker, som de forskellige erhvervsgrøne og -grupper har fremsat. Det kunne imidlertid i og for sig være naturligt at spørge, om man også har forhandlet med den anden part, den part, hvem sagen i meget vid udstrækning vedrører, nemlig forbrugerne. Har man også forhandlet med dem om disse toldsatser højde? Det er nemlig et spørgsmål, der vedrører både fabrikanter og forbrugere, idet det, fabrikanterne får, skal betales af forbrugerne. Erhvervene har vel nok ikke fået alle deres ønsker opfyldt, det kan jeg ikke tro, men jeg må dog nu, når jeg ser de toldsatser, som indeholdes i det foreliggende lovforslag, sige, at man ikke har været smålig. Man har, synes jeg, ansat ret høje toldsatser og i så vidt omfang, at jeg nok synes, der kan være grund til at se nærmere på dem i det udvalg, som nu skal behandle lovforslaget.

Jeg er ærlig talt enig med det ærede medlem hr. Aage Fogh i, at der er enkelte toldsatser, med hensyn til hvilke man nok

[Niels Andersen.]

kunne ønske en nærmere begrundelse for, at de skal være så høje som foreslået. Når man ser, at der f. eks. skal betales 25 pct. told af fodtøj — som jeg ganske vist ved er en af de grupper, der har været stærkt beskyttet gennem importreguleringen — betyder dette jo for forbrugerne en ganske væsentlig stigning i prisen. Det er i denne forbindelse meget vigtigt, synes jeg, at understrege, at sådanne stigninger på forbrugsvarer jo hæver vort omkostningsniveau, og dette er vi fra alle sider for så vidt enige om skal holdes så langt nede som muligt, netop fordi vi skal være konkurrenceedygtige med hensyn til fremstilling af de varer, som vi nu i øget omfang skal eksportere til verdensmarkedet.

Retsforbundet kan give tilslutning til det her foreliggende forslag om en ændring af toldsatserne, men det må ses i sammenhæng med forslaget om forlængelse af loven om valutaforhold, idet vi ser det ud fra den synsvinkel, at der sker en betydelig nedsettelse af den samlede beskyttelse. Jeg kan udtrykke det på den måde, at vi med hensyn til de øgede toldsatser vel nok går et skridt tilbage, men lovkomplekset set som en helhed vil jeg betragte som lidt i retning af, at vi går 7 skridt frem med hensyn til handelens frigørelse. Kun under den synsvinkel kan vi anerkende og give tilslutning til de foreslåede ændringer i toldloven.

Jeg er af den opfattelse, at det samlede lovkompleks på lang sigt vil betyde en økonomisk fordel. Det vil betyde en mere hensigtsmæssig kapitalpolitik. Det vil betyde en øget international arbejdsdeling, og det vil betyde lavere avancer og dermed lavere priser. Men jeg må erkende, at jeg er ikke uenig med Grossist-Sammenslutningen af 1930, som har gjort visse synspunkter gældende vedrørende de forslag, der her foreligger, ligesom der også fra andre sider inden for handelens organisationer er gjort synspunkter gældende, som jeg kan tilslutte mig.

Grossist-Sammenslutningen af 1930 skriver således, at den øgede toldbeskatning vil medføre, at etableringen af en naturlig arbejdsdeling stadig forhales. En sådan betragtning er uden tvivl rigtig. Man må se i øjnene, at det, der tilstræbes med de større

markedsdannelse, netop er en større arbejdsdeling, for at der kan komme en større fortjeneste både til de enkelte lande og til de enkelte borgere i disse lande. Jeg er også enig i den betragtning, at arbejde og kapital fortsat bør drages fra mere produktiv til mindre produktiv virksomhed. Dette, at man opretholder industrigræne, som ikke kan bestå uden denne høje beskyttelse, som toldsatserne er udtryk for, betyder jo, at man placerer kapitalen forkert. Det er også rigtigt, at forbrugerne fortsat hindres i frit at erhverve, hvad de ønsker til gengæld for deres arbejdsprodukt, netop fordi man jo i form af disse toldsatser opretholder en ret vid beskyttelse. Der er i denne forbindelse også grund til at understrege, at reallønnen fortsat kunstigt holdes nede, hvilket vil fremkalde nye, inflationsfremmende lønkrav, idet højere told bevirker, at mængden af varer og ydelser til forbrug forringes. Det er disse argumenter, Grossist-Sammenslutningen har fremført, og dem anser jeg principielt for at være rigtige.

Man kan så spørge, hvorfor man ansætter disse høje toldsatser her, om man er bange for, at man ikke vil være konkurrenceedygtig, og for, at dette vil medføre en nedadgående produktion og dermed en nedgang i beskæftigelsen. Det er et spørgsmål, der nok kan drages frem i forbindelse med det problem, der her foreligger. Jeg vil her nævne et eksempel fra det foreliggende toldlovsforslag vedrørende tekstilområdet, hvor man opretholder 22½ pct. told — det er ikke en forhøjelse; det er det, det var før. Men man kan vel med nogen ret spørge: når et erhverv som tekstilbranchen i stadig større omfang eksporterer varer, hvorfor skal det så stadig have den høje beskyttelse i form af 22½ pct. told? Ville der ikke være mulighed for at mindske tolden for de erhvervsvirksomheder, som kan fremstille varer til verdensmarkedspriser og eksportere dem? Jeg har den opfattelse, at en rationalisering og udbygning vil betyde, at vi kan få en større eksport; hvorfor skal man så have den høje told? Det betyder uden tvivl, som jeg allerede har nævnt, et øget omkostningsniveau. Om det foreliggende toldlovsforslag meddeles det, at 1 029 positioner er uændrede, at 296 positioner er forhøjet, og at 170 positioner er nedsat, og man kan

[Niels Andersen.]

konstatere, at tolden fjernes for råvarer og for halvfabrikata, men deri ligger der egentlig en øget beskyttelse for de fabrikanter, der fremstiller færdigvarer. Dette kunne i og for sig indebære muligheden for, at tolden ikke er forhøjet i så stort omfang, som den er på nogle områder.

Det er forudsat ved de markedsforhandlinger, der har været ført, at tolden skal fjernes inden for de syvs frihandelsområde i løbet af en 10-årig periode. I denne forbindelse skal jeg nævne, at der naturligt opstår det spørgsmål, om vi med de forholdsvise høje toldsatser ikke risikerer en forskelsbehandling, som kan blive ret følelig i samhandelen med de centraleruropæiske lande. Vi har jo vor selvbestemmelsesret med hensyn til toldsatsernes højde over for de lande, som ikke er medlemmer af de syv, og jeg vil gerne understrege, at jeg anser det for overordentlig vigtigt, at vi senere kan regulere disse toldsatser nedad, hvis det viser sig, at de får en betydelig indflydelse på den samhandel, vi har med de centraleuropæiske lande. Jeg anser det for en stor fordel, at vi netop ikke går ind i en toldunion, men opretholder vor selvbestemmelsesret på dette område, så at vi kan føre vor handelspolitik over for tredjeland, som vi ønsker det, også med henblik på udviklingen for hele vort handelssamkvem; man har jo fra 1939 til i dag øget procenten for afsætningen fra 10 til 27 pct., og det er givet, at den videre udvikling ikke må hindres af for høje toldsatser.

Lovforslaget indeholder endvidere mulighed for at pålægge antidumpingtold eller udligningstold. Man kan ikke se bort fra, at dette kan være nødvendigt, når andre lande opretholder subsidieordninger og tilskudsordninger for produktionen af visse varer. Det ville vistnok være urimeligt, om vi ikke havde en sådan bestemmelse. Jeg vil gerne understrege, at det er aldeles afgørende for denne lovbestemmelses virke, hvorledes den bliver administreret. Man skal vist være meget forsigtig, og jeg er i og for sig enig med det ærede medlem hr. Aage Fogh, som gav udtryk for, at han ikke håbede, at denne bestemmelse nogen sinde skulle blive brugt. Dette håb kan jeg dele.

Toldlovsforslaget må efter min opfattelse nøje gennemgås i det udvalg, som nu skal

arbejde videre med disse problemer. Men jeg ønsker principielt at give udtryk for, at retsforbundet er imod disse høje toldsatser, og at kun den situation, vi befinder os i, er medvirkende til, at vi går med dertil, idet vi som helhed betragter lovkomplekset som en afvikling af den beskyttelseslovgivning, der har været ført.

I modsætning til det, jeg her har sagt om toldlovsforslaget, kan jeg kun rose regeringen for det lovforslag, der foreligger vedrørende valutalovens forlængelse. Da vi diskuterede valutaloven i 1957 og 1958, var vi fra vor side klar over, at denne lov indebar muligheden for en meget dybtgående afvikling af importrestriktionerne. Man kan måske mene, at det er gået lidt langsomt i de to forløbne år, men det er dog stadig gået fremad. Det, der nu sker, er imidlertid et kæmpeskridt mod en fuldstændig afvikling af disse importrestriktioner, og det ser vi naturligvis fra vor side med overordentlig stor glæde på. Man tager altså så stort et skridt, at de 64 pct. af færdigproduktionen, der i dag er under importregulering, reduceres til 8 pct. Det betyder, at købmanden i højere grad kan købe, hvor han kan købe bedst og billigst. Det betyder en friere dispositionsret, hvor købmanskabet kommer i højsædet i langt højere grad end hidtil. Vi har under de gældende importrestriktioner ført en sådan politik, at det i meget vid udstrækning har været en uddelervirksomhed at være købmand i Danmark. Det, der nu forestår, betyder, at man virkelig kan komme til at udføre købmanskab igen.

Men det har også en anden følge, som jeg tillægger overordentlig stor betydning, nemlig at der kommer en større ligestilling mellem landets borgere. Det har været en torn i øjet i hvert fald på mig og mit parti, at unge mennesker har haft overordentlig svært ved at etablere sig på grundlag af import. Jeg kender det fra det praktiske liv og ved, at det har været nogle elendige, kummerligt små bevillinger, nyetablerede har kunnet få fra varedirektoratet. Derfor er jeg meget glad for, at man nu kommer bort fra en tid, hvor man i høj grad har begunstiget de firmaer, som i 1932 fik et tildelingstal, og som i perioden derefter har været begunstiget på bekostning af den slægt, der er vokset op, og som har været underkastet vilkår, der ikke var lige.

[Niels Andersen.]

Samtidig kommer vi bort fra en betydelig administration på dette område. Der vil ske en afvikling af direktoratet for vareforsyning. Jeg vil gerne sige til professor Poul Meyer, som skrev i en leder om dette spørgsmål i Information forleden dag, at det var noget, vi for retsforbundets vedkommende særlig havde hæftet os ved, at jeg ønsker ikke, at man blot skal sige, at man afskaffer direktoratet for vareforsyning, hvis det ikke er en reel afskaffelse, således at den arbejdskraft, der har været beskæftiget dér, gøres overflødig ved afskaffelsen af disse restriktioner.

Det skal ikke bare være en tom plakat, der skal sættes på den partipolitiske løbebane, at det er lykkedes os i denne regeringsperiode at få direktoratet for vareforsyning afskaffet. Jeg ønsker at understrege, at der i høj grad er realiteter bagved. Der er ganske vist 8 pct., der fortsat skal dirigeres, men hvis der er brug for disse mennesker, som handelsministeren nu mener fortsat skal virke, skal man heller ikke reklamere med, at direktoratet for vareforsyning er afskaffet. På den anden side skal man vel heller ikke opretholde et sådant direktorat, hvis der kun er forholdsvis meget lidt arbejde tilbage, som uden større ulempe kan overføres til handelsministeriet.

Ud over dette betyder lovkomplekset, at vi får en større konkurrenceevne, et større vareudvalg, og derved håber jeg også at vi får en billigørelse på adskillige vareområder.

Alt i alt må restriktioner anses for at have en mere beskyttende virkning end told. På adskillige områder har man haft 100 pct. beskyttelse netop som følge af, at vi har opretholdt importrestriktionerne. Der er endnu enkelte vareområder under importrestriktionerne, og en del af dem har den højtærede handelsminister bebudet skal forsvinde i løbet af en meget kort årrække, og det er vi selvfølgelig fra retsforbundets side glade for.

Der er imidlertid et vareområde, som det undrer mig noget at man opretholder under importrestriktionerne, og det er landbrugsvarernes. Der kan ikke være nogen saglig begrundelse for det, for der er ingen fare for, at nogle lande kan udkonkurrere dansk landbrug. Tværtimod er dansk landbrug i den situation, at det er konkurrencedygtigt på

samtlige markeder i verden. Hvis man ikke opretholder denne restriktion blot for at have et udgangspunkt for forhandling, en forhandlingsposition, finder jeg det egentlig helt overflødig, at man stadig opfører disse varer som værende under importregulering.

Lovkomplekset betyder en omlægning af vor handelspolitik. Det betyder et væsentligt skridt frem imod frigørelse, så vi nu kan forvente, at udviklingen fremover vil forme sig i den retning, at frihandelen bliver mere og mere udtalt, i hvert fald i de lande, som vi umiddelbart skal samarbejde med inden for de syv, og jeg håber også i de andre lande inden for OEEC og for den sags skyld gerne videre ud. Man vil i langt højere grad kunne komme til at gøre sig gældende med hensyn til køb og salg. Under de beskyttelsesforanstaltninger, der har været gældende i Danmark i mange år, har det være uhyre svært på dette handelsmæssige område virkelig at kunne drage fordel af at være en dygtig købmand. Man har undervurderet betydningen af, hvad det vil sige at købe og sælge rigtigt. Jeg tør hævde, at inden for adskillige produktionsgrene betyder salget af varerne lige så meget som selve produktionen, når talen er om den fortjeneste, der følger hermed. Derfor er det glædeligt, at man nu kan komme til at købe og sælge rigtigt; det vil få betydning for landets indtjening som helhed.

Der er så tilbage hensynet til industrivirksomhederne og dermed beskæftigelsen. Man kan spørge, om det lovkompleks, der her foreligger, har tilgodeset det. Jeg er af den opfattelse, at en større arbejdsdeling kan betyde større indtjening både for landet som helhed, for den enkelte virksomhed og for den enkelte borger. Det er i denne forbindelse, vi fra vor side ønsker at deltage i denne ændring af lovgivningen på disse områder. Man kan med fortrøstning se hen til det, der nu sker. Jeg mener, at vi her i Danmark har både dygtige arbejdere og meget dygtige industrifolk, meget dygtige producenter, som nu gennem en årrække har haft lejlighed til at udbygge deres virksomhed og blive konkurrencedygtige, så at de kan fremstille varer til en konkurrencedygtig pris på verdensmarkedet. Jeg tør hævde, at ikke mindst den politik, der er ført af trekantregeringen, de love, som i 1957 gennemførtes om de skattefrie afskrivninger og de skatte-

[Niels Andersen.]

frie investeringsfonds, har været grundlaget for, at disse virksomheder har kunnet udbygges i så høj grad, at de i dag står godt rustede til at deltage på verdensmarkedet som lige partnere selv med store industrilande. Vi kan se hen til en udvikling, som vi vil hilse med glæde, idet jeg er overbevist om, at denne udvikling vil medføre en større velstand for landet som helhed.

Fuglsang: Det, det høje ting er i færd med, må vist betegnes som at få en bjørn, der trods alt ikke helt er skudt, i hvert tilfælde formelt. Det, regeringen i sin tid fik godkendt, var retten til at forhandle videre og foretage undersøgelser på de syvs grundlag, men det tør vistnok siges også efter den højtærede udenrigsministers redegørelse i fredags, at der stadig væk er væsentlig uafklarede ting for Danmark. Der er først og fremmest situationen for så vigtige grene af vor eksport som landbrugsprodukter og fisk. Dernæst ved jeg heller ikke, hvor stor sikkerhed der er opnået med hensyn til de for dansk industri temmelig afgørende oprindelsesregler. Jeg er opmærksom på, at ministeren med tilfredshed nævnte, at vore synspunkter på netop disse områder har mødt forståelse hos de andre medlemslande, og at denne forståelse også var kommet til udtryk i konventionsudkastet. Men der er ingen, der kan leve af forståelse og sympati, hvis der ikke er en lille smule praksis bagved; og hvis man f. eks. ser, hvor meget praktisk indhold der er i forståelsen med hensyn til landbrugsprodukter og fisk, bliver man en antydning skeptisk.

Hvad endelig angår illusionerne om en tilnærmelse mellem de syvs og de seks' fællesmarked, kan det ikke siges, at ministerens rapport lød direkte lovende og glædestrålende; ikke desto mindre behandler vi her et lovforslag, som sådan set udgør første rate af den regning, Danmarks befolkning ved den endelige tilslutning til de syv kommer til at betale, og som de, der har været med til at fremme en sådan

tilslutning, vil komme til at bære ansvaret for. Det drejer sig om toldlovsforslaget, som er en følge af, at vi ved vor tilslutning til de syv i løbet af 10 år skal fjerne vore toldgrænser til disse lande. Den første ned-sættelse finder sted pr. 1. juli med udgangspunkt i satserne pr. 1. marts næste år. Men de ændrede toldsatser er videre en følge af den liberaliseringspolitik, der er gennemført under hensyn til vore følsomme produktions- og beskæftigelsesmæssige interesser.

Den højtærede finansminister sagde i sin fremsættelsestale, at der vist fra praktisk taget alle sider var enighed om afvikling af den særlige danske importregulering. Jeg er ikke helt sikker på, at dette ikke er en antydning stærkt sagt, medmindre ministeren ikke regner betydelige dele af arbejderbevægelsen som hørende til de sider, man behøver at tage hensyn til. Jeg kan henvise til Dansk Arbejdsmands Forbunds kongresresolution, der ganske stærkt understregede, at importreguleringen i hvert fald ikke bør afvikles hurtigere end absolut nødvendigt, og at den bør ledsages ikke alene af toldforhøjelser, men også af en aktiv handelspolitik og af stærkere inddragen af det offentlige i vort handelsmæssige billede.

Hvad markedsplanerne og deres indhold angår, er deres virkninger også i dag belyst på mange måder og fra mange sider. Det er jo sådan, at både de betænkeligheder, oppositionen i tidens løb har fremsat mod de syvs markedsdannelse og dens virkninger, og regeringens betænkeligheder med hensyn til virkningerne af de seks' fællesmarked passer. De to sæt planer er jo i deres virkninger to alen ud af et stykke, og uanset hvilken af dem man foretrækker, er det vidnesbyrd om, at man faktisk er villig til forholdsvis billigt at sælge væsentlige dele af vore nationale interesser og vor økonomiske selvbestemmelsesret.

Nu ser jeg, at samme hr. Otto Müller, der i sin tid var med ved udarbejdelsen af den rapport, som betegnende nok er gået ind i debatten under betegnelsen chok-

[Fuglsang.]

rapporten, fordi den viste, at 40 pct. af vor industri og 125 000 arbejderes eksistensforhold stod på spil, nu giver udtryk for et betydelig større lyssyn. Danmark skulle i mellemtiden være blevet betydelig bedre rustet til at møde den skærpede konkurrence. Jeg tror næsten, at vi har hørt den slags bevisførelse før. Vi har tidligere hørt om læger, som i den pågældende situation var rede til at føre bevis for, at det var bedst og sundest at vaske sig uden sæbe, og at skummetmælk var lige så godt til småbørn som sødmælk. Naturligvis har afdelingschefen ret i, at der i den seneste tid er sket ret betydelige investeringer i industrien og i forretningsbyggeriet her i Danmark, og hr. Müller ville have haft nogen ret, hvis investeringsvirksomheden var sket samtidig med, at den var stagneret hos vore konkurrenter; men det er der jo ikke grund til at tro. Dernæst er det stadig temmelig afgørende, som det stod i chok-rapporten, at vore råvaretilførsler bør ske under samme vilkår, som vore konkurrenter i udlandet har.

For os at se er der ikke grund til større lyssyn, end der har været hele tiden. Det er nemlig ikke helt tilfældigt, at det er den så afgjort stærkeste industristat, England, der var initiativtager for de syv, og at det var nr. 2, Sverige, der var fødselshjælper, ganske som det som bekendt er Vesttyskland og Frankrig, der leder orkestret for de seks. Det, det drejer sig om for disse lande, og det, de vil opnå gennem deres plan, er at pleje deres egne industrielle og økonomiske eksportinteresser. Der tales om værdien af frihed og frihandel, men det er nu trods alt sådan, at frihed og frihandel ikke betyder det samme for et lille land som vort med mangel på råstoffer som for store, stærkt udviklede og moderne industristater. Det gælder stadig, at dansk deltagelse i disse markedsplaner vil gøre vort land til en brik i stormagtsmonopolernes økonomiske kampe og gøre vort hjemmemarked til deres økonomiske slagmark med ødelæggende virkninger for vor egen industri og beskæftigelse. Vi må for øvrigt vistnok gøre os klart, at selv om det mirakel skulle ske, at de seks og de syv smeltede sammen, ville det ikke ændre noget som helst deri.

Men det vil ikke alene gribe ind på vort hjemmemarked eller på det europæiske marked. Det vil gribe ind i hele vor udenrigshandel, ikke mindst på de oversøiske markeder. Vi behøver i så henseende blot at se på slagsmålet på den sidste GATT-konference i Tokio med britiske såvel som asiatiske og afrikanske advarsler og trusler mod fællesmarkedets diskriminering. Der lyder tilsvarende truende toner fra USA og Japan. Vi kan se på tendensen til nye markedsdannelse, f. eks. i Sydamerika. Jeg vil tro, at vi, hvis vi holdt os uden for diskriminationsgruppen, ville have en ganske stor chance for en vis goodwill i disse lande fremfor det, vi opnår nu ved at optræde som medkæmpere for de imperialistiske kræfter, som vi faktisk selv gør os til offer for.

Dertil kommer, at vi også fremover har interesse i at videreudvikle vor samhandel med den socialistiske verden, der ligger lige uden for vor dør. Sovjetunionen står i dag som den sjette største handelsnation og har siden 1950 øget sin udenrigshandel $2\frac{1}{2}$ gang. Det er selvfølgelig rigtigt, at en meget stor del af denne handel på grund af den kolde krig og andre årsager falder på andre socialistiske lande, men også med den kapitalistiske verden er Sovjetunionens samhandel stigende, og netop de nordiske lande indtager her en ret fremskudt plads.

Måske er det nødvendigt for ikke at blive misforstået her at indskyde, at det, mit parti foreslår, ikke er at ombytte en temmelig ensrettet vesthandel med en lige så ensrettet handel med øst, men, som vi gentagne gange har understreget, at udnytte vore muligheder for at handle til alle sider. Det er hensynet til varetagelsen af alle disse danske interesser, som gør, at vi mener, at det er nødvendigt længst muligt at holde igen på afviklingen af importrestriktionerne og i takt med deres afvikling erstatte dem med en udvidet offentlig kontrol og med en fast optræden over for de kræfter, der ud fra deres egne snævre interesser fører deres politik uden hensyn til Danmarks helhedsinteresser. Som eksempel på, hvad jeg mener, vil jeg blot nævne den farlige magt og indflydelse, de store internationale olieselskaber mere end én gang har været i stand til at tiltage sig. Denne magt bør efter vor mening brydes.

[Fuglsang.]

Alt dette er baggrunden for de lovforslag, vi her behandler, også toldlovsforslaget, hvori der efter mange og lange forhandlinger med erhvervene er taget vidtgående hensyn til industriens principielle krav bl. a. vedrørende billiggørelse af råvarer og til dels en betydelig beskyttelsestold på en lang række vigtige forbrugsvarer, hvilket uvægerligt vil føre stigende forbrugerpriser i sit kølvand; dette vil f. eks. være tilfældet for skotøj.

Lad mig lige her indskyde, at vi kan støtte forslaget til folketingsbeslutning vedrørende UNESCO-konventionen om indførelse af undervisningsmaterialer m. m. Jeg vil gerne pege på, at man i konventionen foreslår visse forbehold for Amerikas Forenede Stater for at lette dette lands deltagelse. At netop dette store land, som ønsker at optræde som en førende økonomisk magt og så rundhåndet strør om sig med løfter f. eks. om hjælp på militært område, mener, det er nødvendigt med forbehold på det kulturelle område, det er for mig både ret beskæmmende og betegnende.

Videre vil jeg nævne de foreslåede foranstaltninger mod dumping. Jeg ser nok nødvendigheden af sådanne, men samtidig vil jeg pege på, at bemyndigelser på dette område absolut kan være farlige og både bruges til almindelige politiske og til handelspolitiske formål.

Det afgørende ved alle disse foranstaltninger er: vil de kunne værne vore danske interesser, virkelig værne dem mod den flodbølge af fremmede varer, som, når man åbner dørene udadtil, vil strømme ind over det danske marked? Jeg erkender — og jeg har på følelsen, at mange erkender det samme — at det tror jeg i virkeligheden ikke på.

Det ærede medlem hr. Chr. Christiansen var betænkelig ved vore småskibsværfters fremtid, og den bekymring deler jeg ganske, men det er bare et af mange områder og brancher, som trods alt tilsammen giver tusinder af danske arbejdere deres brød, men som gennem liberaliseringen kastes ud i en konkurrencekamp med gennemrationiserede moderne erfarne udenlandske storeforetagender med et velforberedt salgsapparat, en kamp, som mange af vore virksomheder ikke vil være i stand til at stå igennem,

og det er netop ikke mindst småvirksomhederne, som kommer i fare. Det kom også til udtryk på Københavnsafdelingen af Dansk Arbejdes generalforsamling i sommer, hvor det oplystes, at der her i hovedstadsområdet findes ca. 2 000 virksomheder med under 55 arbejdere, og som i alt havde 80 000 mand beskæftiget. Af dem vil en tredjedel komme i farezonen.

Endelig er der en side af sagen, som til dato kun det ærede medlem hr. Niels Andersen synes at have tænkt på: Det, man hidtil har talt om, er beskyttelse af industri og beskæftigelse, men der er endnu en part med sine egne problemer og interesser, nemlig forbrugerne; de vil i høj grad komme til at betale deres del af gildet, hvis ikke der gøres noget effektivt for at beskytte dem samtidig med indførelsen af toldforhøjelserne. Det gælder både forbrugere af råvarer til landbrug og industri, og det gælder den brede skare forbrugere af daglige livsforbrugsvarer. Det, som vil ske, hvis man ikke gennem lovgivningen tager sine forholdsregler, er, at nødvendige forbrugsvarer vil fordyres ikke blot med tolden på indførte varer, men også ved, at vore hjemlige producenter, alt andet lige, vil skære sig deres del af kagen ved at forhøje deres priser i takt hermed på de øvrige borgeres bekostning.

Samtidig ser vi, hvordan man over for arbejderklassen bruger argumentet med den skærpede konkurrence til af den at kræve endnu mere arbejde end nu i forhold til dens løn. Allerede nu høres som sagt denne argumentation, til trods for at danske arbejderes lønstigninger til dato har været ringere end i de lande, vi kommer til at konkurrere med. F. eks. var lønstigningen i Danmark i årene 1953-56 3,4 pct. mod i Norge, England og USA 10 pct., i Sverige og Holland 11 pct. og i Vesttyskland 14 pct.

Jeg kender det argument, man undertiden støder på, at disse toldforhøjelser kun er indledningen til toldens afskaffelse og fuld liberalisering, og at når denne slår igennem, vil den fri konkurrence af sig selv holde priserne nede. Jeg tror bare ikke, man skal tage alt for meget forskud på disse fremtidige glæder og i dem søge trøst for de øjeblikkelige vanskeligheder, vi vil møde; dels skal livet leves i dag, dels har vi ingen som helst erfaring for, at den

[Fuglsang.]

så kaldte liberalisering giver prisfald. Det er nemlig ikke det offentliges restriktioner, der først og fremmest holder priserne oppe, men det er kartel- og monopolaftaler, som binder mere virkningsfuldt, end de hidtidige restriktioner har vist sig at gøre. Jeg kan som bare ét eksempel minde om, hvordan det gik med havregrynene, da de i sin tid blev liberaliseret. I løbet af forbavsende kort tid forhøjedes priserne, til trods for at råvareprisen faktisk faldt. Derfor må efter min mening beskyttelsen af forbrugerne i høj grad med ind i billedet. Da den højtærede udenrigsminister omtalte konventionsudkastet, nævnte han bl. a. også, at det indeholdt bestemmelser om kontrol med pris aftaler, monopoler o. s. v. Ud herfra mener jeg absolut, at man ved de videre behandlinger bør drage effektive kontrolforanstaltninger med priser og avancer ind i billedet.

Hermed mener jeg at have givet udtryk for, at jeg ikke alene har skepsis med hensyn til baggrunden, nemlig hele situationen bag markedspladserne, men også med hensyn til den lovgivning, der foreligger her.

Aksel Larsen: De lovforslag, vi behandler her, og som udgør et endda meget kompliceret kompleks, burde vel egentlig behandles sammen med den konvention, den højtærede udenrigsminister formentlig skal underskrive forslag til en af de første dage i Stockholm — eller er det i Saltsjöbaden? De er i hvert fald knyttet til konventionen om de syv og til aftalerne om de syv landes frihandelsområde, de er foranlediget af forhandlingerne om de syv landes frihandelsområde og hænger altså sammen dermed. På den anden side foreligger konventionsforslaget endnu ikke, det kan ikke behandles nu, vi har fået at vide, at det muligvis vil kunne fremsættes i folketinget inden jul, men det vil vel sige, at det først kan komme til behandling i januar. Og jeg har forstået på det hele, at hvis man som en nødvendig konsekvens af en eventuel indtræden i de syv vil regulere vore toldsatser, må det ske senest pr. 1. marts, og der skal vel levnes en rimelig tid til, at man kan gennemføre det i praksis, så formentlig er det nødvendigt, at i hvert fald den nye toldlov vedtages inden årets udgang.

Den højtærede udenrigsminister har, hvad der er særdeles prisværdigt, benyttet den adgang, han har til at give tinget en redegørelse, hvori han løftede sløret for, hvad der antagelig kommer til at stå i forslaget til konvention for de syv. Jeg bemærkede, at ministeren her, som han tidligere har gjort det, udtrykte håbet om det, der kaldes en bred europæisk løsning, og det kan lyde så uendelig smukt, men jeg tror ikke, det er så smukt, som det lyder, når det er en kendsgerning, at den brede europæiske løsning, han taler om og håber på, efter hans mening bør være en løsning, der kun omfatter det halve Europa. Jeg tror, at efter de erfaringer, dette land har med samarbejde i OEEC og med liberalisering i henhold til vedtagelserne i OEEC, vil det ikke være nogen synderlig fordel, om man får et fællesmarked eller et frihandelsområde, eller hvad man vil kalde det, som omfatter den halvdel af Europa, der er sammensluttet i OEEC. Jeg tror, det vil være forsvarligt under de givne forhold, og hvis konventionen i øvrigt bliver nogenlunde tilfredsstillende set fra et dansk synspunkt, at vi går ind i de syv landes frihandelsområde, men jeg tror rigtignok, det vil være bedst, formentlig for alle de syv, men i hvert fald for Danmark, at vi ikke kommer sammen med de seks, og jeg har med en vis beskedent glæde noteret mig, at selv det ærede medlem hr. Fuglsang nu siger, at der simpelt hen skal ske et mirakel, hvis der skal blive noget samarbejde mellem de syv og de seks. Da jeg ved, at det ærede medlem er ateist og ikke tror på mirakler, drager jeg deraf den slutning, at han går ud fra, at der ikke er nogen mulighed, og det er meget rart, at han så dementerer alt, hvad der hidtil har stået i Land og Folk om, at det ikke alene er meningen med de syv, at vi skal ind i de seks landes fællesmarked, men at det ubetinget vil ske.

Nu har vi altså af det ærede medlem hr. Fuglsang fået at vide, at der skal et mirakel til, for at det sker. Jeg er deri enig med det ærede medlem hr. Fuglsang. Jeg tror, chancerne er meget små, og det tror den højtærede udenrigsminister også; i alt fald har han i sin redegørelse forleden sagt, at der er meget store politiske vanskeligheder. Det er der jo også, og jeg er egentlig glad for disse store politiske vanskeligheder, for jeg tror ikke, det vil være nogen fordel at komme

[Aksel Larsen.]

sammen med de seks. Hvis der var store chancer for det, ville jeg være adskilligt mere betænkelig ved tanken om dansk medlemskab af de syv.

Naturligvis bør den højtærede udenrigsminister forsøge ved forhandlingerne i Stockholm den 19. og 20. at få mest muligt rimelighed ind i traktatudkastet eller udkastet til konventionen, men jeg erkender, at mulighederne for at få ændringer ind på nuværende tidspunkt ikke er alt for store. Jeg vil dog alligevel sige, at jeg synes, den højtærede udenrigsminister skulle gøre et sidste forsøg på at få frihandelen i frihandelsområdet til at omfatte ikke blot industrivarer og en del fiskeriprodukter o. lign., men også landbrugsprodukter. Den højtærede udenrigsminister har forklaret, at fiskekonserves i hvert fald kommer ind under frihandelen. Jeg kan ikke se, at der er nogen principiel forskel på fiskekonserves og kød- og flæskkonserves, og jeg vil gerne have oplyst, om der er chance for, at kød- og flæskkonserves kommer ind under frihandelsbestemmelserne.

Den højtærede udenrigsminister mener, at der skulle være chance for at få frosne fiskefileter ind under frihandelsbestemmelserne. Det håber jeg også. Men det er lidt svært for mig at se, hvilken principiel forskel der er på frosne fiskefileter og på helt eller delvis tilberedt bacon. Det er også en slags industriprodukt. Jeg synes, at sådanne synspunkter kan fremføres. Navnlign når man håber, at fisk overhovedet før eller senere kan komme ind under frihandelen, bør man vel også bestræbe sig for, at landbrugsvarer som helhed før eller senere kan komme ind under frihandelen.

Når dette er sagt, må jeg vende mig til forslag til lov om ændringer i toldloven og til forslaget om forlængelse og en beskeden ændring af valutaloven. Naturligvis kan man ændre toldloven og toldsatserne, selv om der ikke bliver noget af de syv landes frihandelsområde eller Danmarks medlemskab i det, og naturligvis kan man også helt eller delvis, hurtigt eller langsomt afvikle importrestriktionerne, selv om der ikke bliver noget af de syv landes frihandelsområde. Jeg må erkende, at jeg ikke er i stand til at gå så meget i detaljer, hvad angår forslag til nye toldsatser, og hvad angår regeringens på-

tænkte liberalisering, som adskillige andre af de ærede ordførere, simpelt hen fordi der er grænser for, hvor meget én mand kan nå at sætte sig ind i med den korte frist, der har været. Jeg formoder, man vil tilgive min uformuenhed, så meget mere som selv den højtærede finansminister erkender, at han ikke er i stand til at bedømme fuldt ud, hvad virkningen vil blive af de nye toldsatser, og han har dog et helt ministerium til at hjælpe sig.

Jeg vil sige i almindelighed, at selv om jeg ikke er synderlig mere begejstret for told end retsforbundet og dets ærede ordfører, så er jeg af den opfattelse, at eftersom vi nu engang lever i en verden af toldmæssige ulve, kan det ikke nytte noget at ride den kæphest, at al told må ophæves, at det, som retsforbundet kalder alle toldskatter, skal forsvinde helst hurtigst muligt. Jeg tror, det ville have været en fordel for dette land, for dets erhvervsliv og for beskæftigelsen, om vi noget før havde ajourført toldsatserne - ikke en mekanisk ajourføring, men en ajourføring, ved hvilken man naturligvis tog hensyn til alle berettigede interesser på de forskellige områder. Jeg tror ikke, det har været til gavn for dette land, for dets økonomi, for dets erhvervsliv og for dets beskæftigelse, at man har haft så lave toldsatser i forhold til de lande, vi handler med, som tilfældet hidtil har været. Det har været muligt at opretholde dette lave toldniveau, fordi vi har haft importrestriktioner, og her kommer min praktiske opfattelse igen i strid med min principielle opfattelse, idet jeg nok tror, at det principielt ville være at foretrække at have regulering af udenrigshandelen ved hjælp af restriktioner; men jeg er ganske klar over, at i et kapitalistisk samfund som det, vi lever i, er restriktioner af udenrigshandelen i høj grad et tveægget sværd, og da vil det formodentlig være at foretrække, hvis man er i stand til at erstatte sådanne restriktioner, i hvert fald på lidt længere sigt, med en fornuftig toldlovgivning. Jeg tror, at tolden vil være et mere smidigt værktøj, når det drejer sig om at sikre vor udenrigshandel, sikre beskæftigelsen og kontrollere prisniveauet herhjemme, vel at mærke hvis man samtidig sørger for at have en fornuftig priskontrol.

Jeg ved ikke, om den afbalancering, der

[Aksel Larsen.]

er forsøgt ved forslag til lov om ændringer i toldloven og i bemærkningerne til forslag til lov om forlængelse af lov om valutaforhold m. v., er rigtig som helhed eller i alle enkeltheder. Jeg erkender, at det er jeg ikke i stand til at bedømme, i hvert fald ikke på nuværende tidspunkt; men jeg ved, at der er to hovedsynspunkter, man må holde sig til. Det ene er at sikre, at det ikke går galt med beskæftigelsen herhjemme; det andet er at sikre, at prisniveauet holdes nede. Jeg tror, man kan tilgodese begge disse hovedsynspunkter, og jeg er fuldkommen klar over, at navnlig hvad angår spørgsmålet ikke just om beskæftigelse, men om industriens produktionsmuligheder og afsætningsforhold, skal det, man kalder erhvervslivet, altså de, der regerer industrien, nok gøre deres synspunkter gældende såvel over for regeringen som over for det folketingsudvalg, der måtte blive nedsat; men jeg vil rigtignok håbe, at også fagbevægelsen kender sin besøgelsestid, at den undersøger sagerne omhyggeligt, og at den gør sine meninger gældende så eftertrykkeligt som muligt, ikke blot over for folketingsudvalget, men også over for det parti, som dog er det største regeringsparti, og som kun er regeringsparti i kraft af, at det i allerhøjeste grad har kunnet støtte sig på fagbevægelsen og har kunnet få en så stor repræsentation i tinget i kraft af arbejdernes stemmer.

Som sagt, hvis tiden, og måske også mine evner, havde muliggjort det, ville jeg have gået disse ting igennem i detaljer. Det har været en umulighed.

Jeg har lagt mærke til det ærede medlem hr. Aage Foghs bekymringer på forskellige områder. Han nævnte f. eks. den høje cigartold, der foreslås. Den er jeg såmænd ikke så betænkelig ved. Når man ophæver importrestriktionerne, kan det være nødvendigt med høje toldsatser for færdigvarer på visse områder, og hvis det ærede medlem hr. Aage Fogh ryger cigarer, ved han for øvrigt, at det bliver svært at få udenlandske cigarer, der er nogenlunde lige så gode som de danske, så han skal såmænd ikke være ked af, at de udenlandske bliver så dyre, at man foretrækker at holde sig til de danske. Noget helt andet er, at naturligvis må der, som jeg tidligere har sagt, være

kontrol med, at man ikke i ly af toldsatser beregner sig ublu priser og avancer, ligesom der burde have været kontrol med det hidtil, hvor en væsentlig del af dansk industri har været beskyttet ved importrestriktioner.

Jeg er aldeles ikke enig med det ærede medlem hr. Weikop, der åbenbart helst så monopoltilsynet slået ihjel. Jeg så hellere, at monopoltilsynet arbejdede noget mere effektivt, at det fik større bemyndigelser, og for øvrigt tror jeg, vi har brug for mere priskontrol end den, der kan udøves af monopoltilsynet, selv om det arbejdede så effektivt som på nogen måde muligt.

Medens vi er ved detaljerne, kan jeg sige, at jeg har kigget toldsatserne igennem og er stødt på forskellige enkeltheder, som jeg synes man burde komme med bemærkninger om. Jeg skal nøjes med en enkelt, men dér forekommer det mig til gengæld at det kniber med logikken. Jeg tænker på papirtolden. Der skal være en told på almindeligt papir, dog ikke avispapir, på, hvis jeg ikke husker meget fejl, 5 pct. Det er muligt, at det er rimeligt; jeg vil ikke påtage mig at bedømme det. Vi laver jo også papir herhjemme, men vi indfører råstofferne til det. Men så ser jeg, at når det drejer sig om papir, der er trykt på, er det toldfrit. Ja men det vil altså sige, at man kan trykke bøger, flyveblade, plakater, og hvad ved jeg, med dansk tekst i udlandet og have lettere ved at konkurrere på det danske marked. Papir, der er linjeret eller kvadreret, belægges med told, men hvis der også er trykt bogstaver eller tal på det, er det toldfrit. Jeg synes, her er noget, man må se nærmere på i udvalget; jeg har ikke nævnt det for specielt at interessere udvalget for de grafiske fag, men fordi der jo kan være andre eksempler af samme art, som man også bør interessere sig for. Jeg går ud fra, at det må blive det pågældende udvalgs opgave at gennemgå det hele i detaljer og naturligvis sammenholde de foreslåede toldsatser eller manglende toldsatser med de påtænkte liberaliseringer, så at der kan komme noget rimeligt ud af det.

Jeg er bange for, at jeg ikke kan være mere velvillig over for lovforslaget om valutaloovens forlængelse, end jeg har været ved tidligere lejligheder. Jeg er ganske klar

[Aksel Larsen.]

over, at landet må have en valutalov, men så længe valutalovens ord ikke omsættes i praksis, så længe der på intet område eller kun på et enkelt område er kontrol med, at man hjemtager valuta fra udlandet og afleverer den til nationalbanken, så længe er jeg bange for, at jeg ikke kan stemme for valutaloven. Jeg har talt om det mange gange herinde, men har ikke af nogen af de vekslende handelsministre kunnet få oplysning om, at der udøves kontrol med, at valuta hjemtages og afleveres til nationalbanken. Hvis jeg ikke kan få at vide, at der er en sådan kontrol på alle områder, må jeg sige, at så er valutaloven efter min mening ikke tilfredsstillende.

Valutaloven er jo i høj grad en bemyndigelseslov. Den giver bemyndigelse til at indføre eller ophæve importrestriktioner eller eksportrestriktioner. Jeg kan forstå, at man er nødt til at have importrestriktioner; jeg kan også forstå, at man i visse situationer er nødt til at have eksportrestriktioner, hvis eksport kan beyvirke, at der kan blive mangel på de pågældende varer eller produkter herhjemme. Jeg kan imidlertid ikke forstå, det kan være nødvendigt at have eksportrestriktioner, når det drejer sig om varer eller produkter, vi udmærket kan undvære, som vi burde eksportere, og som vi kan tjene valuta ved at eksportere.

Jeg vil benytte lejligheden til at spørge, om den hidtil for det høje folketing hemmeligholdte COCOM-aftale stadig er i kraft, og om regeringen og de regeringens underlagte myndigheder stadig væk arbejder i overensstemmelse med den, sådan at en mængde varer ikke må eksporteres fra Danmark til visse lande. Hvis valutaloven skal benyttes til stadig at forhindre eksport, der kunne øge beskæftigelsesgraden her i landet og gavne dansk økonomi, så er det svært for mig at stemme for denne valutalov. Når man oven i købet går så langt, at man åbenbart benytter valutaloven og dens bemyndigelser til at forhindre eksport af levende kvæg eller lægge hindringer i vejen for eksport af levende kvæg, skønt de danske landmænd gerne vil sælge det, og skønt vi kan få dollarvaluta hjem for det, så er der noget galt. Jeg henstiller, at man kun, hvis det er absolut nødvendigt af hensyn til den danske befolknings forsyning med varer,

opretholder eksportrestriktioner, og jeg beder om at få et tilsagn herom. Kan jeg ikke få det, må jeg som sagt forholde mig meget kølig over for lovforslaget om forlængelse af loven om valutaforhold.

Jeg må samtidig sige følgende. Da det åbenbart er regeringens hensigt ikke kun at ophæve importrestriktioner i takt med toldaftrapningen gennem 9½ år, men man umiddelbart vil gennemføre en meget omfattende såkaldt liberalisering af handelen gældende formentlig ikke for alle lande, men i hvert fald for alle vesteuropæiske lande og for dollarområdet, så må jeg blive yderligere betænkelig. Den højtærede handelsminister sagde, at valutasituationen tillader en sådan omgående og omfattende liberalisering. Hvis valutasituationen er så gunstig, tillader jeg mig at spørge, hvorfor man så ikke også kan ophæve de indirekte skatter, man pålagde i 1957 med den motivering, at Danmarks valuta skulle reddes. Det burde man efter min mening kunne gøre, så meget mere som vi nu af den højtærede handelsminister har fået at vide, at bedringen i valutasituationen begyndte tidligt i forsommeren 1957, altså før man i juni 1957 vedtog de indirekte skatter, som skulle redde Danmarks valuta. Vi har nu med andre ord fået en ministeriel sagkyndig udtalelse om, at de forbrugsbegrænsende foranstaltninger og skatter, man vedtog i juni 1957, ikke var nødvendige for at redde valutasituationen; så meget mere muligt må det vel være at ophæve dem, når valutasituationen oven i købet efter regeringens mening er så gunstig, at man kan liberalisere i det omfang, det her er foreslået eller påtænkt. Men jeg er bange for, at man her forhaster sig. Jeg ville ikke være bange, hvis man ophævede de pågældende skatter, men at gennemføre en så omfattende liberalisering, en så umiddelbar ophævelse af importrestriktionerne, tror jeg er farligt. Jeg tror nok, at dansk industri og erhvervsliv, hvis det får en tilpasningsperiode på en halv snes år, er i stand til at omstille sig, sådan at der ikke bliver skadelige følger, men jeg tror ikke, det er i stand til at foretage omstillingen så hurtigt, som det bliver nødt til, hvis man gennemfører denne pludselige udvidelse af liberaliseringen.

Jeg henstiller derfor såvel til regeringen

[Aksel Larsen.]

som til partierne at overveje dette spørgsmål meget nøje og gerne meget længe. Jeg håber, at resultatet af overvejelserne bliver, at man afstår fra at benytte sig af den handelsministerielle letsindighedens nådegave.

Jeg har ikke mere at sige om de fremsatte lovforslag. Når vi når frem til anden behandling, ved vi jo mere om, hvorledes lovforslagene vil komme til at se ud, og så er det lettere at tage stilling til dem.

Hans Rasmussen: Efter den redegørelse, de højtærede ministre har ledsaget de to lovforslag, toldloven og valutalovent, med, og med henvisning til de udtalelser, som er fremsat af regeringspartierne ordførere, må jeg gå ud fra — således har jeg opfattet det — at der ikke er tale om noget ultimatum, men at man er i stand til og også parat til at forhandle om de to loves indhold.

Selv om vi lever i en tid, hvor de økonomiske billeder kan være hastigt skiftende, bør vi sikkert ved behandlingen af toldlovsforslaget og forslaget til lov om forlængelse af lov om valutaforhold og ved den senere administration have i klar erindring den rapport, som direktoratet for vareforsyning udarbejdede, og hvori man stærkt understregede hele Danmarks stilling ved omlægningen i forbindelse med en større markedsdannelse, som kunne medføre en alvorlig fare for henvend 40 pct. af den danske industri. Det er ganske givet, at disse bemærkninger indeholdt en meget stærk henvisning til følgerne af en alt for hastig afvikling af vore importreguleringer. Nu er jeg ganske vist også opmærksom på, at direktør O. Müller fra direktoratet for vareforsyning senere over for offentligheden er kommet med mere beroligende betragtninger, bl. a. under hensyn til den stærke investering og den produktionsfremgang, der er sket inden for industrien i dette land i de seneste år. For mig står imidlertid den første rapportens betragtninger som et hovedindtryk, som ikke umiddelbart kan udviskes, selv om man senere kommer med formildende betragtninger. Jeg synes nemlig, at vi har været inde i en beskyttelsestilstand, som gør det stærkt påkrævet, at vi i hvert fald nøje vurderer og bedømmer hele situationen.

Det er nødvendigt, at vi i drøftelsen af dette det vigtigste økonomiske spørgsmål fastholder det centrale, nemlig at dansk industri har arbejdet i ly af importreguleringerne, i ly af dem er vokset frem til den placering, vi kender, til den struktur, den har, som den for tiden virker under, og som den for tiden afsætter sine produkter under.

I denne forbindelse bør vi også her i folketinget understrege, at de tre vigtige faktorer, som dannede basis for importreguleringen, selvfølgelig ikke ved forhandlingerne, hverken her i salen eller i folketingsudvalget, kan forbigås i tavshed, blot fordi vi inden længe skal have en anden markedsplacering end den, vi gennem mere end 27 år har befundet os i. I henhold til den hovedaftale, der skal danne bindeleddet mellem de syv, er forholdet det, det har vi gang på gang fået bekræftet af regeringen, at såvel de gældende todsatser pr. 1. juli 1960 som den restriktive beskyttelse i løbet af en 10-årig periode skal være afviklet. Det står i hvert fald fast. Deroverfor kunne man med rimelighed stille det spørgsmål til regeringen, hvorfor det er nødvendigt, at vi allerede 1. juli 1960 frivilligt skal tage hele importreguleringen af bordet. Når det nu engang har været god latin i dette land under importreguleringen at understrege dens handelspolitiske, valutatiske og beskæftigelsesmæssige betydning, kan det heller ikke være forkert, at vi navnlig i en afviklingsperiode også må understrege disse tre vigtige faktorer i landets økonomiske politik. Det forekommer i hvert fald mig, at man i regeringens forslag i nogen grad har set bort herfra, hvorfor jeg ingenlunde føler mig tryk med hensyn til den stilling, som dansk industriliv fra den ene dag til den anden kastes ud i.

Problemet for industrierhvervet og dets tusindvis af arbejdere er selvfølgelig en vurdering af forslaget i forhold til vore produktions- og beskæftigelsesmæssige interesser, og jeg kan ikke sige mig fri for, at jeg for mit vedkommende frygter en beskæftigelsesnedgang, som vi i hvert fald i en bedre udgangsposition, som vi selv er herrer over at indtage, ville kunne afværge. Principielt set kan selvfølgelig ingen i dette land, navnlig under hensyn til den vigtige erhvervsøkonomiske stilling, som det danske landbrug indtager, være interesseret i for store

[Hans Rasmussen.]

toldsatser, der kan give sig udslag i prisstigninger og bl. a. i en forringelse af lønarbejdernes reallønninger og hele levevilkår. Her kan vi sikkert ikke være uenige i de synspunkter, som regeringen har fremsat. På den anden side kan vi heller ikke være interesseret i, at den produktion og beskæftigelse, som efterhånden er oparbejdet, med et slag skal slås i stykker. Hvis vi nærmere vil analysere importreguleringen i de tre hidtidige faktorer, har den dog været til megen hjælp også på det handelspolitiske område og har gennem tiderne skabt os store fordele. Når det drejer sig om vor valuta, er den reserve, der er oparbejdet, ingenlunde stor i forhold til Danmarks hele udenrigshandel, og selv om beskæftigelsesgraden sidste år har været relativt god, har vi i hvert fald endnu ikke kunnet rose os af, at vi har haft fuld beskæftigelse.

Ud fra disse betragtninger er det i hvert fald fagbevægelsens og jeg forstår også industriens opfattelse, at det er letsindigt, hvis vi pludselig kaster importreguleringen til side og lader stormvejret sætte ind over landet. Det er ikke tilfældigheder, når man i meget kraftige udtalelser fra Landsorganisationen De samvirkende Fagforbund, fra Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund og fra Dansk Smede- og Maskinarbejder Forbunds kongresser så stærkt over for regeringen, over for lovgivningsmagten, har peget på, at man ikke bør afvikle importreguleringen i stærkere tempo, end det absolut gennem internationale aftaler er påkrævet, men at regeringen må være opmærksom på muligheden for en gradvis afvikling og ikke på dette område gå for hastigt frem.

Jeg er aldeles ikke blind for, at regeringens bestræbelser går i retning af at skabe stigende konkurrence; man kommer sikkert ikke uden om, at der under importreguleringen har været flere virksomheder, der i ly af denne måske har taget for store avancer, og det er betænkeligt, at vor lovmæssige priskontrol på disse områder ikke har været

effektiv nok, men ansvaret herfor mener jeg ikke kan føres over på socialdemokratiet, der jo ved behandlingen af de skiftende lovforslag har understreget vigtigheden og betydningen af en mere effektiv priskontrol.

Jeg vil også gerne fremhæve den del af toldlovsforslaget, som tangerer antidumpingtolden, udligningstolden; jeg tror, at dette forslag, når det bliver gennemført, er i stand til at give os en beskyttelse, i hvert fald en vis beskyttelse, mod en ubillig konkurrence. Lad os imidlertid ikke tage det mere højtideligt med antidumpingtolden, end det nu engang er. Mon det ikke alligevel i forslaget er en slags vinduespynt? Vi har set, at når antidumpinglove var vedtaget i andre lande, har de jo ikke været særlig effektive, og der skal vist meget til, før en antidumpinglov reelt kan sættes i virksomhed og være noget værn for landets industri og dets beskæftigelsesmuligheder.

Det må imidlertid være ganske berettiget, at lønmodtagerne, der er så afhængige af produktion og beskæftigelse, stiller sig noget skeptiske over for forslag om en øjeblikkelig liberalisering. Selv om den toldbeskyttelse, der er foreslået i toldlovsforslaget, ligger på et bedre niveau end efter det forslag, som vi så på nordisk basis, må vi vist stadig have for øje, at selv om dansk industri på mangfoldige områder er konsolideret, og selv om den også er i stand til på mange områder at tage konkurrencen op, er den i hvert fald ud fra et generelt synspunkt i dag ikke så stærk, at vi har råd til at gå foran i dette land. Den højtærede handelsminister henviser under bemærkningerne til, at denne omlægning og fuldkomne ændring i landets økonomiske stilling dog sker på et gunstigt tidspunkt, bl. a. når vi ser hen til vor nuværende valutareserve. Det er dog min opfattelse, at man her har taget for stor en mundfuld, og at forslaget er mere teoretisk end praktisk formuleret. Det er jo ikke så forfærdelig mange år siden, vi havde valutavanskeligheder med dertil hørende kriseforanstillinger, som skiftende regeringer har måttet

[Hans Rasmussen.]

slås med, og det synes jeg godt vi kunne have i erindring, når vi nu pludselig vil foretage et spring som det foreslåede.

Der er forskellige områder i toldlovsforslaget, som vel ikke er tilstrækkelige, og som ikke giver en rimelig beskyttelse, navnlig når vi ser hen til den beskyttelse, der eksisterer i de lande, som vi inden for de syv nu bliver forbundet med. Dog går jeg ud fra, som jeg indledningsvis sagde, at de foreslåede toldsatser ikke er noget ultimatum, men at man i det udvalg, der bliver nedsat, kan få lejlighed til at forhandle herom og i overensstemmelse med de henvendelser, der sikkert vil komme fra industrien og erhvervslivet, få mulighed for at tilpasse dem til det praktiske liv, som det leves i det danske samfund.

Når det drejer sig om forslag af denne karakter, der er så vigtige for landets økonomiske eksistens, bør de vel heller ikke gennemføres ud fra et politisk synspunkt, ud fra det synspunkt, om der eventuelt mellem visse partier kunne opnås politisk enighed herom. Jeg vil nemlig meget stærkt understrege, at en lovgivning af denne art bør hvile på et sagligt og erhvervsøkonomisk grundlag. Det mener jeg må være det afgørende for forslagernes skæbne her i folketinget. Det hjælper jo ikke landets befolkning stort, at der i folketinget kan opnås politisk enighed, hvis denne politiske enighed ikke er båret frem gennem en saglig, undersøgende, erhvervsøkonomisk vurdering, og heroverfor har jeg som sagt i øjeblikket mine tvivl, navnlig når vi hører erfarne og dygtige erhvervsfolks advarsler mod dette pludselige omslag i landets erhvervsøkonomiske placering.

Jeg skal ikke ved denne lejlighed gå i enkeltheder med hensyn til de forskellige industrigræne, men hvis vi tager de forskellige afsnit inden for toldlovsforslaget, vil vi vist snart erkende, at mange af de vigtigste områder, herunder bl. a. også jern- og metalindustrien og hele vor lakindustri, selv om man i de senere år har været inde på en vis liberalisering, vil kunne komme ud for betydelige vanskeligheder. Her mener jeg, at vi i første omgang virkelig bør høre industrien, og at man ikke gennem sådanne tvangsforanstaltninger bør søge at få industrien indpasset i en toldlov, som bagefter

giver os produktions- og beskæftigelsesmæssige ulemper.

Det, der undrer mig, er, at vi selvforskyldt vil svække den position, som vi ellers ville kunne indtage, når vi pr. 1. juli 1960 reducerer de toldsatser, som vi i folketinget ellers kan blive enige om. Ifølge den højtærede handelsministers fremsættelse vil der jo faktisk kun være ca. 8 pct. tilbage på det bundne område, og her vil man også foretage, forstår jeg, en ret hurtig afvikling af importreguleringen. Det er navnlig på dette punkt at jeg under hensyn til vor produktion og vor beskæftigelse vil råbe vagt i gevær.

Dernæst bør vi bemærke, at liberaliseringen af importen jo også gælder andre lande end de syv, som vi går i handels-samkvem med, og som jo dog giver os en gradvis toldlettelse til gengæld for den stigende liberalisering. En sådan kan vi vel ikke automatisk forvente fra de øvrige lande inden for OEEC-området og vel heller ikke fra de seks inden for Europamarke- det. Jeg spørger den højtærede handelsminister, om noget sådant kan forventes. Er det ikke muligt at garantere herfor, burde det mane til større forsigtighed, for selv om tilladte importkontingenter af industrivarer efter den højtærede handelsministers lister måske ikke har været fuldt udnyttede, er det jo aldeles ikke noget bevis for, at tiden på disse områder er moden til en fuldstændig liberalisering.

Det kunne jo meget godt tænkes, at den tilladte import har haft en sådan størrelse, at udenlandske virksomheder ikke har haft nogen særlig interesse i det danske marked, men det omvendte kan jo også pludselig blive tilfældet, når liberaliseringen er blevet en kendsgerning og de store udenlandske eksportvirksomheder indstiller sig på udnyttelsen heraf.

Den højtærede handelsministers bemærkning om den gunstige stilling, vi befinder os i, er selvfølgelig rigtig, så længe beskæftigelsesgraden navnlig i de lande, vi står i stærkt handelssamkvem med, er relativt god, og så længe er frygten for en stagnation af vor eksport, hvis der er konkurrence-mæssig lighed, vel heller ikke så stor. Men tænk, om der inden for den 10 års afviklingsperiode indtrådte dalende konjunkturer både inden for de syv og måske

[Hans Rasmussen.]

også inden for de seks. Så kunne det jo meget godt tænkes, at det ville afstedkomme, at der i stedet for, at vi kunne afsætte vore varer i disse lande, blev lukket af, og at man fra disse lande oversvømmede os med varer. Det synes jeg vi i høj grad må tage hensyn til. Hvis Danmark har åbnet alle sluser uden at kunne tage økonomiske modforanstaltninger i anvendelse i overgangsperioden, ud over den toldbeskyttelse, som toldlovsforslaget sigter på, ville vort erhvervsliv og den danske befolkning blive belært om følgerne af en sådan lovgivning.

På fagbevægelsens vegne, hvor vi stærkt diskuterer disse ting, må jeg stærkt advare mod, at man i det omfang, som forslaget tilsigter, afvikler importreguleringen, og henstille, at man i hvert fald venter, indtil vi dog ser nogle terminer; for mere hastværk behøver vi dog heller ikke at have, heller ikke af hensyn til de internationale aftaler, som senere kommer til at binde os. Jeg påskønner den højtærede handelsministers bestræbelser for at skabe stigende konkurrence, håbende på et vist prisfald, men stillet over for uklarheden i vor produktions- og beskæftigelsesmæssige udvikling i den markedsdannelse, vi går ind i, vil jeg dog hellere have en fastere beskyttelse, som sikrer beskæftigelsesgraden, og jeg tror, at jeg i disse betragtninger er enig med såvel industrien som industriens mange tusinde arbejdere. Det rent afgørende problem vil være, om den konvertering af importreguleringen til de todsatser, som toldlovsforslaget kommer til at indeholde, vil være produktions- og beskæftigelsesmæssigt bæredygtig til sikring af industriens tilpasning i overgangsperioden til de fri markedsforhold. Der har jeg altså mine tvivl, og derfor må jeg gå ud fra — og mange med mig uden for denne sal — at man i folketingsudvalget vil tage det fornødne hensyn til dette centrale og livsvigtige problem for den danske befolkning.

Lannung: I sin redegørelse sagde den højtærede udenrigsminister, at det var hensigten, at administrationen af de syvs frihandelsområde skal være så enkel som muligt, og at et stort internationalt administrationsapparat ikke vil blive skabt. Men det er tanken, at det ministerråd, der

oprettes, skal have bemyndigelse til at træffe afgørelse om oprettelse af andre organer, altså også et eventuelt kommende administrationsorgan el. lign.

Dette spørgsmål interesserer meget f. eks. og ikke mindst de kredse med tilknytning til OEEC og Europarådet, der lægger megen vægt på, at mulighederne for et virkeligt europæisk stormarked fastholdes, og at man aldrig taber af syne, at mindstemålet for en fuldt tilfredsstillende ordning er en ordning mellem samtlige medlemmer af OEEC. Jeg fik stærke vidnesbyrd derom ved at møde repræsentanter for disse kredse i Paris i de allersidste dage i forrige uge, og da man regner med — og med rette utvivlsomt — at det stadig er de syvs hensigt at arbejde for et sådant mangesidet forbund eller association omfattende alle OEEC-landene, er man meget interesseret i, om det lige nævnte administrationsorgan, der måtte blive oprettet af de syv, kunne oprettes inden for rammen af OEEC, muligvis i kraft af en partiel overenskomst mellem de syv, der alle er medlem af OEEC.

Jeg går ud fra, at det i givet fald, hvis omtalte administrationsorgan oprettes, er meningen, at det i alle tilfælde skal have sit sæde i Paris, hvor OEEC har hjemme, således at det ikke vil møde praktiske vanskeligheder at etablere et samarbejde på denne måde. I hvert fald går jeg ud fra, at de syv i de generelle spørgsmål vil benytte OEEC mest muligt og undgå dobbeltarbejde ved at lade egne instanser eller egne organer gøre det samme arbejde, som gøres af OEEC, men i stedet have det bedst mulige samarbejde med OEEC.

Ud fra samme grundsynspunkter er der også et andet spørgsmål, som man er meget interesseret i i de kredse, jeg nævnte. Som bekendt sender OEEC, Kul- og Stålonionen, Det europæiske økonomiske Fællesskab, altså de seks' fællesmarked, og transportministrene årlige rapporter til Europarådets rådgivende forsamling. Man må, hvad der er forståeligt, lægge megen vægt på, om der som en parallel hertil med det lille frihandelsområde kunne træffes en sådan aftale eller et sådant arrangement, at frihandelsområdet også ville sende årlige rapporter til Europarådets forsamling til drøftelse dér på samme måde, som tilfældet er for de andre organisationers rapporter. Det

[Lannung.]

ville muliggøre det for Europarådet som den almindelige ramme om europæisk politik — et udtryk, man ynder at anvende — at holde de parlamentariske repræsentanter for de forskellige grupper fuldt informeret om hinandens arbejde.

Jeg henstiller meget, at begge dele tages op til velvillig overvejelse, og at den højtærede udenrigsminister vil have opmærksomheden henvendt derpå. Jeg kan også i denne forbindelse henvise til grundideen i den Europarådsrekommendation fra september i år, som den højtærede udenrigsminister omtalte i sin redegørelse, og hvorom han sagde, at vi fra dansk side fuldt ud vil yde støtte til de bestræbelser, den er udtryk for.

Den højtærede udenrigsminister nævnte de sidste forslag, der er fremkommet fra Det europæiske økonomiske Fællesskab, og at professor Hallstein, præsidenten for Fællesskabets kommission, nylig har forelagt Fællesskabets parlamentariske forsamling og de seks' regeringer et memorandum, der indeholder kommissionens sidste forslag. Medens man med tilfredshed må hilse den kendsgerning, at man stadig fastholder kommissionens vilje til at følge en liberal politik med hensyn til toldtariffer og kvoter, må det vel med beklagelse konstateres, at man for øjeblikket synes mindre positiv over for det princip om et mangesidigt økonomisk samvirke i Europa, som OEEC for mere end 10 år siden blev oprettet med henblik på at nå til. Ideen om en egentlig association, omfattende Fællesskabet og de andre medlemsstater af OEEC, synes udskudt indtil videre, og de europæiske handelsproblemer skal behandles på et ad hoc-grundlag gennem et særligt oprettet apparat eller organ. Hvis kommissionens henstillinger følges, vil resultatet blive, at arbejdet for økonomisk enhed i Europa foreløbig næppe vil komme længere end dertil, hvor vi nu er nået, hvor vi har Det europæiske økonomiske Fællesskab og det europæiske frihandelsområde eksisterende side om side, men uden tilknytning til hinanden, uden en direkte forbindelse med hinanden. Det giver os kun brudstykker af et europæisk økonomisk samarbejde.

Også på denne baggrund og for det gode eksemplets skyld ville det være værdifuldt, om man, hvis og når de syv opretter deres

administrative samarbejdsorgan, da netop — ikke mindst for det gode eksemplets skyld — kunne lade det ske inden for OEECs ramme.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen.

I skrivelse af dags dato meddeler socialministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om krigsulykkesforsikringsrente til enker efter visse fiskere og forslag til folketingsbehutning vedrørende Danmarks tilslutning til afsnit VI i den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1952 vedtagne konvention om minimumsnormer for social tryghed.

Medlem af folketinget Ragnhild Andersen har meddelt mig, at hun ønsker til indenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Finder indenrigsministeren det rimeligt og forsvarligt, at Københavns kommune inddriver 40 pct. af en skatteydere lønindtægt pr. uge samtidig med, at bidragskontoret opkræver 30 kr. ugentligt, således at skatteyderen den ene uge får udbetalt 38 kr. 90 øre og den næste uge får udbetalt 98 kr. af en ugeløn på 214 kr.“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid efter spørgetiden i morgen.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Socialministeren (Bomholt): Hermed tillader jeg mig for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om krigsulykkesforsikringsrente til enker efter visse fiskere.*

Forslaget er en følge af et tidligere fremsat ønske om en ligestilling mellem krigsforliste søfolks efterladte og enker efter krigsforliste fiskere med hensyn til krigsulykkeserstatning til disse persongrupper — et spørgsmål, der senest er rejst i foråret i forbindelse med folketingets behandling af forslaget til lov om tillæg til og ændring i lov om erstatning til besættelsestidens ofre.

Det, der især har fjernet disse erstatningsydelse fra hinanden, er den omstændighed, at søfolkene ved en ændring af krigsulykkesforsikringslovgivningen i 1945 ud over de